

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2564

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม
ตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก

**AGRI-
MAP**

NAKHON PHANOM
จังหวัดนครพนม

คำนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการเกษตรที่มีพลวัตค่อนข้างสูง และมีผลกระทบต่อประชากรจำนวนมาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงการนำระบบข้อมูลข่าวสารที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรได้มีการเข้าถึงที่สะดวกโดยเฉพาะเกษตรกร จึงได้มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักจัดทำ “แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map)” ของแต่ละจังหวัดขึ้น

Agri-Map คือ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการการเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนาเพิ่มความสะดวกการใช้งานให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลโดยง่าย พร้อมทั้งสามารถติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรอบด้าน ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ทุกด้าน ที่สำคัญเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรในรายพื้นที่ ได้เป็นอย่างดี ใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านหน้าเว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ www.moac.go.th/a4policy-alltype-391191791794 หรือ <https://agri-map-online.moac.go.th/> ซึ่งจะมีเอกสารคู่มือการใช้ให้ศึกษาและสามารถดาวน์โหลดได้

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของแต่ละจังหวัดสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning by Agri-Map) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการ Smart Farmer เป็นต้น และยังเป็นข้อมูลกลางในการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

รูปเล่มเอกสารแนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม จังหวัดนครพนม
<http://www.ddd.go.th/Agri-Map/Data/NE/npn.pdf>

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
สารบัญภาพ	ค
แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของจังหวัด “นครพนม”	
1. ข้อมูลทั่วไป	1
2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก	4
2.1 ข้าว	5
2.2 ยางพารา	11
2.3 มันสำปะหลัง	16
2.4 อ้อยโรงงาน	21
3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด	26
4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ	29
เอกสารอ้างอิง	35
ภาคผนวก	37

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดนครพนม	3
ตารางที่ 2	พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของ จังหวัดนครพนม	5
ตารางที่ 3	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดนครพนม	7
ตารางที่ 4	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว	9
ตารางที่ 5	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของยางพารา รายอำเภอ จังหวัดนครพนม	12
ตารางที่ 6	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตยางพารา	15
ตารางที่ 7	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมันสำปะหลัง รายอำเภอ จังหวัดนครพนม	17
ตารางที่ 8	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง	20
ตารางที่ 9	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของอ้อยโรงงาน รายอำเภอ จังหวัดนครพนม	22
ตารางที่ 10	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน	25
ตารางผนวกที่ 1	ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอจังหวัดนครพนม	39
ตารางผนวกที่ 2	พื้นที่ชลประทานจังหวัดนครพนมจำแนกรายอำเภอ ตำบล	48
ตารางผนวกที่ 3	ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดนครพนม	49
ตารางผนวกที่ 4	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล	50
ตารางผนวกที่ 5	กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรจังหวัดนครพนม	51
ตารางผนวกที่ 6	ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดนครพนม	52
ตารางผนวกที่ 7	โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดนครพนม	52

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	หน้าตัดดิน และคำบรรยายชุดดินธาตุพนม	43
ภาพที่ 2	หน้าตัดดิน และคำบรรยายชุดดินนครพนม	44
ภาพที่ 3	หน้าตัดดิน และคำบรรยายชุดดินคำบง	45
ภาพที่ 4	หน้าตัดดิน และคำบรรยายชุดดินวังน้ำเขียว	46
ภาพที่ 5	หน้าตัดดิน และคำบรรยายชุดดินภูพาน	47
ภาพที่ 6	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดนครพนม	53
ภาพที่ 7	พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครพนม	54
ภาพที่ 8	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันยางพารา จังหวัดนครพนม	55
ภาพที่ 9	พื้นที่ปลูกยางพาราบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครพนม	56
ภาพที่ 10	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลัง จังหวัดนครพนม	57
ภาพที่ 11	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครพนม	58
ภาพที่ 12	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน จังหวัดนครพนม	59
ภาพที่ 13	พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครพนม	60

1. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดนครพนม มีพื้นที่ 5,690.834 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,556,771 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย 12 อำเภอ 99 ตำบล (ตารางผนวกที่ 1) มีประชากร 717,201 คน (กรมการปกครอง, 2563)

1.1 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อ	จังหวัดบึงกาฬ
ทิศใต้	ติดต่อ	จังหวัดมุกดาหาร
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	จังหวัดสกลนคร

1.2 ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดนครพนม โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม ที่ดอน บางส่วนมีลักษณะเป็นเนินและที่ต่ำสลับกัน มีที่ราบสูงและภูเขาอยู่บ้าง สูงกว่าระดับทะเลปานกลางเฉลี่ย 140 เมตร ด้านตะวันออกมีแม่น้ำโขงทอดยาวกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีแม่น้ำสายสั้น ๆ เป็นสาขาย่อยแยกจากแม่น้ำโขง ตอนเหนือมีลักษณะเป็นเนินสูงและที่ดอน ตอนกลาง ตะวันตก และใต้เป็นที่ราบลุ่มขนาดใหญ่ บริเวณใกล้แม่น้ำโขงเป็นที่ราบลุ่ม บริเวณที่ต่ำดังกล่าวนี้ ในฤดูฝนอาจมีน้ำท่วมขังในพื้นที่ได้

1.3 ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดนครพนม ลักษณะเป็นแบบร้อนชื้นหรือภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าสะวันนา (Aw) ตามการแบ่งเขตภูมิอากาศแบบเคิเพิน มี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ในบางส่วนของจังหวัดมีฝนตกชุก โดยเฉพาะริมฝั่งแม่น้ำโขง ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมืองนครพนม อำเภอท่าอุเทน และอำเภอบ้านแพง ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี โดยทั่วไปอากาศหนาวเย็น อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 26.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดโดยเฉลี่ย 31.8 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 21.8 องศาเซลเซียส ปริมาณฝนเฉลี่ย 1,600-2,400 มิลลิเมตรต่อปี ด้านตะวันออกของจังหวัดบริเวณอำเภอเมืองและท่าอุเทนมีปริมาณฝนมากกว่า 2,000 มิลลิเมตรต่อปี ด้านตะวันตกมีฝนน้อย ปริมาณฝนส่วนใหญ่ต่ำกว่า 2,000 มิลลิเมตรต่อปี

1.4 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินจังหวัดนครพนมแบ่งตามภูมิฐาน ลักษณะทางธรณีวิทยา วัตถุประสงค์กำเนิดดิน ได้ดังนี้

1) **ที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood plain)** ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำหรือน้ำสาขา วัตถุประสงค์กำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) สภาพพื้นที่ที่ค่อนข้างราบเรียบถึงราบเรียบ ในหน้าฝนหรือน้ำหลาก มักมีน้ำท่วมและมีการทับถมของตะกอนเพิ่มมากขึ้นหลังน้ำท่วม แบ่งเป็น

(1) **สันดินริมน้ำ (Levee)** เป็นที่ดอน เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพาบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ เป็นสันนูนขนานไปกับริมฝั่งแม่น้ำ การระบายน้ำค่อนข้างดีถึงดี เนื้อดินค่อนข้างหยาบ เช่น ชุดดินชุมพลบุรี (Chp)

(2) **ส่วนต่ำของสันดินริมน้ำ (Lower part of levee)** เป็นดินลุ่ม มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ดินลึกมาก เนื้อดินร่วนหยาบถึงดินทรายแป้งละเอียด มีสีเทาและน้ำตาลปนเทา การระบายน้ำค่อนข้างเลว เช่น ชุดดินธาตุพนม (Tp)

(3) **ที่ลุ่มหลังสันดินริมน้ำ (Back swamp, basin)** เป็นที่ลุ่มน้ำขังอยู่ระหว่างสันดินริมน้ำกับตะพักลำน้ำหรือด้านข้างหุบเขา การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว ดินลึกมาก เนื้อดินเหนียวละเอียด สีเทาและน้ำตาลปนเทา เช่น ชุดดินศรีสงคราม (Ss)

2) **ที่ราบตะกอนน้ำพา (Alluvial plain)** เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำหรือลำน้ำสาขา วัตถุประสงค์กำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบขนาดใหญ่สองฝั่งแม่น้ำ แต่ละฝั่งอาจมีที่ราบแบบขั้นบันไดหรือตะพักได้หลายระดับ จังหวัดนครพนมพบส่วนของตะพักลำน้ำระดับต่ำ (Low terrace) ซึ่งเป็นที่ลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ดินลึกมาก เนื้อดินอาจเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินทรายแป้งละเอียด สีเทา น้ำตาลปนเทา และน้ำตาล มีจุดประสีต่าง ๆ การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว เช่น ชุดดินนครพนม (Nn) และชุดดินหนองบุญมาก (Nbn) เป็นต้น

3) **พื้นที่เกือบราบ (Peneplain)** ครอบคลุมพื้นที่ประมาณครึ่งหนึ่งของจังหวัดนครพนม วัตถุประสงค์กำเนิดดินเกิดจากการผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือเคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนักของวัสดุเนื้อหยาบที่มาจากหินตะกอน ที่ส่วนใหญ่เป็นพวกหินทราย แต่จะไม่ค่อยพบชั้นส่วนหรือเศษหินของหินทรายในหน้าตัดดินหรือบริเวณผิวหน้าดิน ดินจึงมีลักษณะเด่นตามวัตถุประสงค์กำเนิดหรือหินที่รองรับอยู่ด้านล่างและระดับการพัฒนาตัวของดิน แบ่งเป็น ชุดดินเรณู (Rn) ชุดดินสีทัน (St) ส่วนที่เป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน และเนินเขา ดินลึกและลึกปานกลาง เนื้อดินมีทรายปน ได้แก่ ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินร่วนปนทราย ดินทรายปนดินร่วน สีน้ำตาล น้ำตาลปนแดง พบจุดประสีต่าง ๆ ลูกรัง และเศษหินปะปนในตอนล่างของหน้าตัดดิน ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างดีถึงดี เช่น ชุดดินโคราช (Kt) และชุดดินพระทองคำ (Ptk) เป็นต้น

4) ที่ลาดเชิงเขา (Piedmont) เขา (Hill) ภูเขา (Mountain) มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา ที่เกิดจากการที่หินผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือถูกเคลื่อนย้ายโดยแรงโน้มถ่วงของโลกในระยะทางใกล้ ๆ และถูกควบคุมด้วยลักษณะของโครงสร้างทางธรณีวิทยา ส่วนใหญ่พบหินปะปนในหน้าตัดดินและลอยหน้า จังหวัดนครพนมพบพื้นที่พัฒนาจากหินทราย ดินต้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นทรายปนดินร่วนถึงดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีแดง น้ำตาล และน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดีถึงมากเกินไป พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน เช่นชุดดินวังน้ำเขียว (Wk) และชุดดินปักธงชัย (Ptc)

ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของชุดดินที่พบมากของจังหวัดนครพนม ในภาพที่ 1 -5

1.5 สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดนครพนม จากฐานข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดนครพนม

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	202,124	5.87
พื้นที่เกษตรกรรม	2,319,566	67.33
พื้นที่นา	1,598,311	46.39
พืชไร่	143,629	4.17
ไม้ยืนต้น	557,315	16.18
ไม้ผล	7,371	0.21
พืชสวน	5,569	0.16
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	4,145	0.12
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	3,025	0.09
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	201	0.01
พื้นที่ป่าไม้	544,544	15.80
พื้นที่น้ำ	224,420	6.51
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	154,764	4.49
รวม	3,445,418	100.00

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2562

1.6 พื้นที่ชลประทาน

จังหวัดนครพนมมีเนื้อที่ชลประทาน 38,819 ไร่ (ร้อยละ 1.11 ของพื้นที่จังหวัด) กระจายอยู่ใน 6 อำเภอ มีอ่างเก็บน้ำที่สำคัญ 20 อ่าง มีศักยภาพในการเก็บกักน้ำได้ รวม 48.85 ล้านลูกบาศก์เมตร อ่างเก็บน้ำที่สำคัญ คือ อ่างเก็บน้ำห้วยแดน มีระดับกักเก็บอยู่ที่ 0.550 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 11.00 ของน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดนครพนม (ตารางผนวกที่ 2 และตารางผนวกที่ 3)

1.7 เขตปฏิรูปที่ดิน

เขตปฏิรูปที่ดินพื้นที่จังหวัดนครพนม มีเนื้อที่ 465,916 ไร่ (ร้อยละ 13.33 ของพื้นที่จังหวัด) โดยอำเภอที่มีพื้นที่เขตปฏิรูปมากที่สุด ได้แก่ อำเภอศรีสงคราม อำเภอนาทม และอำเภอโพนสวรรค์ ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 4)

1.8 การขึ้นทะเบียนเกษตรกร

จากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดนครพนม มีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดในปี 2563 จำนวน 159,246 ราย รวมพื้นที่ 1,804,822 ไร่ กิจกรรมที่มีพื้นที่ปลูกมาก ได้แก่ ข้าวนาปี ยางพารา ข้าวนาปรัง เป็นต้น (ตารางผนวกที่ 5)

ทะเบียนเกษตรกรพืชสมุนไพร จากฐานข้อมูลกลาง (farmer One) ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกษตรกรได้ขึ้นทะเบียนปลูกพืชสมุนไพรในจังหวัดนครพนม พื้นที่ 324 ไร่ เกษตรกร 31 ราย มีพืชสมุนไพรหลัก 8 ชนิด สมุนไพรที่มีการปลูกมาก คือ ตะไคร้หอม คราม กฤษณา ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 6)

1.9 ที่ตั้งโรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร

จังหวัดนครพนมมีแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่สำคัญ จำนวน 11 แห่ง และมีโรงงานทางการเกษตร 23 แห่ง โดยมีที่ตั้งโรงงานด้านการเกษตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมากที่สุด 17 แห่ง (ตารางผนวกที่ 7)

2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญพิจารณาจากพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากและมีมูลค่าการส่งออกหรือแปรรูป โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะทุเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ จากพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดินได้กำหนดระดับความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกรายจังหวัด โดยวิเคราะห์จากสภาพพื้นที่ ลักษณะของดิน ปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำชลประทาน ร่วมกับการจัดการพื้นที่และลักษณะรายพืช โดยแบ่งระดับความเหมาะสม เป็น 4 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง แต่พบข้อจำกัดบางประการซึ่งสามารถบริหารจัดการได้

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีข้อจำกัดบางประการของดินและน้ำ ส่งผลให้การผลิตพืชให้ผลตอบแทนต่ำ การใช้พื้นที่ต้องใช้ต้นทุนสูงในการจัดการ และมีความเสี่ยงจากน้ำท่วมและขาดน้ำ

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

จังหวัดนครพนม มีพื้นที่พืชเศรษฐกิจสำคัญที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรก ได้แก่ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง และอ้อยโรงงาน ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของจังหวัดนครพนม

พืชเศรษฐกิจ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่เกษตรกรรม
1. ข้าว	1,573,837	67.85
2. ยางพารา	359,728	15.51
3. มันสำปะหลัง	92,519	3.99
4. อ้อยโรงงาน	6,672	0.29

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

2.1 ข้าว

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดนครพนม จากสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มมีความเหมาะสมในการปลูกข้าว จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 3 และภาพที่ 6 - 7)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าว

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 468,412 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.54 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากในอำเภอศรีสงคราม 93,751 ไร่ อำเภอนาแก 72,861 ไร่ และอำเภอเมืองนครพนม 57,709 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 715,790 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 22.23 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากในอำเภอโพนสวรรค์ 137,592 ไร่ อำเภอศรีสงคราม 91,817 ไร่ และอำเภอเมืองนครพนม 82,726 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 366,825 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.39 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากในอำเภอเมืองนครพนม 65,613 ไร่ อำเภอธาตุพนม 54,133 ไร่ และอำเภอศรีสงคราม 41,617 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,669,049 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 372,759 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 79.58 ของพื้นที่ ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอนาแก 66,739 ไร่ อำเภอศรีสงคราม 66,421 ไร่ และอำเภอเมืองนครพนม 44,244 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 528,028 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 73.77 ของพื้นที่ ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอโพนสวรรค์ 98,810 ไร่ อำเภอศรีสงคราม 73,949 ไร่ และ อำเภอนาหว้า 61,114 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 320,278 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 87.31 ของพื้นที่ ศักยภาพเล็กน้อย พบมากในอำเภอเมืองนครพนม 59,298 ไร่ อำเภอธาตุพนม 45,305 ไร่ และ อำเภอท่าอุเทน 37,899 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 352,764 ไร่

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าว และพื้นที่ปลูกข้าวในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดนครพนมมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 283,416 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอศรีสงคราม 45,199 ไร่ รองลงมาได้แก่ อำเภอโพนสวรรค์ 42,217 ไร่ อำเภอเมืองนครพนม 38,036 ไร่ และอำเภอปลาปาก 26,251 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 95,653 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 20.42 ของพื้นที่ ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอศรีสงคราม 27,330 ไร่ อำเภอเมืองนครพนม 13,465 ไร่ และ อำเภอธาตุพนม 9,786 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 187,762 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 26.23 ของพื้นที่ ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอโพนสวรรค์ 38,782 ไร่ อำเภอเมืองนครพนม 24,570 ไร่ และอำเภอนาแก 20,706 ไร่

ตารางที่ 3 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดนครพนม

อำเภอ	พื้นที่ประเภท	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ท่าอุเทน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	18,785 (100.00%)	59,794 (100.00%)	40,446 (100.00%)	215,381 (100.00%)	334,406 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	10,780 (57.39%)	41,959 (70.17%)	37,899 (93.70%)	13,710 (6.37%)	104,348 (31.20%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	8,005 (42.61%)	17,835 (29.83%)	-	-	25,840 (7.73%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	43,780 (100.00%)	22,766 (100.00%)	54,133 (100.00%)	79,756 (100.00%)	200,435 (100.00%)
ธาตุพนม	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	33,994 (77.65%)	17,632 (77.45%)	45,305 (83.69%)	894 (1.12%)	97,825 (48.81%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	9,786 (22.35%)	5,134 (22.55%)	-	-	14,920 (7.44%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	72,861 (100.00%)	55,305 (100.00%)	40,035 (100.00%)	112,435 (100.00%)	280,636 (100.00%)
นาแก	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	66,739 (91.60%)	34,599 (62.56%)	28,939 (72.28%)	27,985 (24.89%)	158,262 (56.39%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,121 (8.40%)	20,706 (37.44%)	-	-	26,827 (9.56%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	37,119 (100.00%)	27,338 (100.00%)	21,663 (100.00%)	94,960 (100.00%)	181,080 (100.00%)
นาทม	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	29,060 (78.29%)	19,701 (72.06%)	15,605 (72.03%)	10,889 (11.47%)	75,255 (41.56%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	8,059 (21.71%)	7,637 (27.94%)	-	-	15,696 (8.67%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	23,804 (100.00%)	70,628 (100.00%)	22,965 (100.00%)	102,509 (100.00%)	219,905 (100.00%)
นาหว้า	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	19,789 (83.14%)	61,114 (86.53%)	20,973 (91.33%)	24,849 (24.24%)	126,725 (57.63%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,014 (16.86%)	9,514 (13.47%)	-	-	13,528 (6.15%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ประเภท	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
บ้านแพง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	7,235 (100.00%)	39,168 (100.00%)	24,622 (100.00%)	93,021 (100.00%)	164,046 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	3,815 (52.73%)	25,745 (65.73%)	20,251 (82.25%)	9,431 (10.14%)	59,242 (36.11%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,420 (47.27%)	13,423 (34.27%)	-	-	16,843 (10.27%)
ปลากปาก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	41,034 (100.00%)	77,980 (100.00%)	6,425 (100.00%)	163,608 (100.00%)	289,047 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	33,742 (82.23%)	59,020 (75.69%)	6,425 (100.00%)	74,938 (45.80%)	174,126 (60.24%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,292 (17.77%)	18,960 (24.31%)	-	-	26,251 (9.08%)
โพนสวรรค์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	15,763 (100.00%)	137,592 (100.00%)	11,486 (100.00%)	195,240 (100.00%)	360,080 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	12,328 (78.21%)	98,810 (71.81%)	10,880 (94.73%)	72,291 (37.03%)	194,309 (53.96%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,435 (21.79%)	38,782 (28.19%)	-	-	42,217 (11.72%)
เมืองนครพนม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	57,709 (100.00%)	82,726 (100.00%)	65,613 (100.00%)	266,837 (100.00%)	472,885 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	44,244 (76.67%)	58,156 (70.30%)	59,298 (90.37%)	66,103 (24.77%)	227,801 (48.17%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	13,465 (23.33%)	24,570 (29.70%)	-	-	38,036 (8.04%)
เรณูนคร	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	44,872 (100.00%)	24,485 (100.00%)	37,231 (100.00%)	34,202 (100.00%)	140,789 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	40,987 (91.34%)	18,269 (74.61%)	37,231 (100.00%)	1,620 (4.74%)	98,106 (69.68%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,885 (8.66%)	6,216 (25.39%)	-	-	10,101 (7.17%)
วังยาง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	11,700 (100.00%)	26,193 (100.00%)	590 (100.00%)	65,421 (100.00%)	103,904 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	10,859 (92.81%)	19,076 (72.83%)	583 (98.83%)	30,443 (46.53%)	60,961 (58.67%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ประเภท	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
วังยาง	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	841	7,117	-	-	7,958
		(7.19%)	(27.17%)			(7.66%)
ศรีสงคราม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	93,751	91,817	41,617	245,680	472,864
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	66,421	73,949	36,891	19,611	196,871
		(70.85%)	(80.54%)	(88.64%)	(7.98%)	(41.63%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	27,330	17,868	-	-	45,199
		(29.15%)	(19.46%)			(9.56%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	468,412	715,790	366,825	1,669,049	3,220,076
		(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)	(100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	372,759	528,028	320,278	352,764	1,573,829
	(79.58%)	(73.77%)	(87.31%)	(21.14%)	(48.88%)	
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	95,653	187,762	-	-	283,416
		(20.42%)	(26.23%)			(8.80%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าว คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกยางพารา (S3) 19,854 ไร่ และพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (S3) 11,697 ไร่ แต่เนื่องจากนโยบายของคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการข้าวต้องการรักษาคุณภาพผลผลิตข้าว ดังนั้น จึงพิจารณาปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 พื้นที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว

อำเภอ	ยางพารา (ไร่)			มันสำปะหลัง (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
ท่าอุเทน	1,798	-	1,798	984	-	984
ธาตุพนม	476	-	476	80	-	80
นาแก	2,831	-	2,831	920	-	920
นาทม	1,556	-	1,556	300	-	300
นาหว้า	377	-	377	28	-	28

ตารางที่ 4 (ต่อ)

อำเภอ	ยางพารา (ไร่)			มันสำปะหลัง (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
บ้านแพง	1,839	-	1,839	174	-	174
ปลาปาก	774	-	774	2,565	-	2,565
โพนสวรรค์	5,303	-	5,303	3,026	-	3,026
เมืองนครพนม	1,646	-	1,646	2,144	-	2,144
เรณูนคร	95	-	95	11	-	11
วังยาง	497	-	497	1,118	-	1,118
ศรีสงคราม	2,663	-	2,663	346	-	346
รวม	19,854	-	19,854	11,697	-	11,697

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าว ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอนาแก อำเภอศรีสงคราม และอำเภอเมืองนครพนม

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกข้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ โดยกระจายอยู่ในอำเภอโพนสวรรค์ อำเภอศรีสงคราม และอำเภอนาหว้า

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น ทำการเกษตรผสมผสานหรือพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า โดยพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.2 ยางพารา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของนครพนมในลำดับที่ 2 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 5 และภาพที่ 8 - 9)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกยางพารา

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 360,471 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.17 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากในอำเภอเมืองนครพนม 101,356 ไร่ อำเภอเรณูนคร 66,299 ไร่ และอำเภอธาตุพนม 48,527 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 808,193 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 25.04 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากในอำเภอศรีสงคราม 183,825 ไร่ อำเภอกำแพงแสน 139,179 ไร่ และอำเภอนาแก 108,377 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 781,383 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 24.21 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากในอำเภอโพนสวรรค์ 160,474 ไร่ อำเภอปลาปาก 150,585 ไร่ และอำเภอเมืองนครพนม 131,576 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,277,095 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกยางพาราในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) ในการปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 22,271 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.18 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากอยู่ในอำเภอเมืองนครพนม 8,686 ไร่ อำเภอเรณูนคร 2,616 ไร่ และอำเภอศรีสงคราม 2,291 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) ในการปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 259,710 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 32.13 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากอยู่ในอำเภอศรีสงคราม 67,578 ไร่ อำเภอกำแพงแสน 40,066 ไร่ และอำเภอนาแก 33,011 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) ในการปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 77,739 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.95 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย พบมากอยู่ในอำเภอกำแพงแสน 27,442 ไร่ อำเภอบ้านแพง 21,576 ไร่ และอำเภอนาทม 10,961 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) ในการปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 2 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกยางพาราแต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูกยางพารา พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกยางพารา และพื้นที่ปลูกยางพารา ในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดนครพนมมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 886,684 ไร่ โดยกระจายอยู่

ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอท่าอุเทน 130,206 ไร่ อำเภอธาตุพนม 97,516 ไร่ และอำเภอนาแก 85,121 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 338,201 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 93.82 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอเรณูนคร 63,682 ไร่ อำเภอธาตุพนม 46,534 ไร่ และอำเภอศรีสงคราม 42,857 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 548,483 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 67.87 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอศรีสงคราม 116,247 ไร่ อำเภอท่าอุเทน 99,114 ไร่ และอำเภอนาแก 75,367 ไร่

ตารางที่ 5 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของยางพารารายอำเภอ จังหวัดนครพนม

อำเภอ	พื้นที่ประเภท	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ท่าอุเทน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	33,075 (100.00%)	139,179 (100.00%)	74,934 (100.00%)	88,836 (100.00%)	336,025 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,982 (5.99%)	40,066 (28.79%)	27,442 (36.62%)	-	69,490 (20.68%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	31,093 (94.01%)	99,114 (71.21%)	-	-	130,206 (38.75%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	48,527 (100.00%)	71,866 (100.00%)	3,516 (100.00%)	78,856 (100.00%)	202,765 (100.00%)
ธาตุพนม	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,993 (0.42%)	20,885 (1.14%)	480 (2.63%)	-	23,357 (11.52%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	46,534 (99.58%)	50,982 (98.86%)	-	-	97,516 (48.09%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	10,206 (100.00%)	108,377 (100.00%)	29,814 (100.00%)	132,306 (100.00%)	280,703 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	451 (4.42%)	33,011 (30.46%)	5,035 (16.89%)	2 (n.s.)	38,499 (13.72%)
นาแก	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	9,755 (95.58%)	75,367 (69.54%)	-	-	85,121 (30.32%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	6,959 (100.00%)	62,707 (100.00%)	41,708 (100.00%)	69,722 (100.00%)	181,096 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,074 (15.44%)	29,046 (46.32%)	10,961 (26.28%)	-	41,081 (22.68%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	5,885 (84.56%)	33,661 (53.68%)	-	-	39,546 (21.84%)
นาทม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	6,959 (100.00%)	62,707 (100.00%)	41,708 (100.00%)	69,722 (100.00%)	181,096 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,074 (15.44%)	29,046 (46.32%)	10,961 (26.28%)	-	41,081 (22.68%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	5,885 (84.56%)	33,661 (53.68%)	-	-	39,546 (21.84%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ประเภท	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
นาห้ว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	20,511 (100.00%)	54,568 (100.00%)	38,801 (100.00%)	106,193 (100.00%)	220,072 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,108 (5.40%)	6,389 (11.71%)	377 (0.97%)	-	7,874 (3.58%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	19,403 (94.60%)	48,179 (88.29%)	-	-	67,582 (30.71%)
บ้านแพง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	15,373 (100.00%)	49,516 (100.00%)	50,154 (100.00%)	49,079 (100.00%)	164,122 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,237 (8.04%)	10,914 (22.04%)	21,576 (43.02%)	-	33,727 (20.55%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	14,136 (91.96%)	38,602 (77.96%)	-	-	52,738 (32.13%)
ปลาปาก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	584 (100.00%)	14,174 (100.00%)	150,585 (100.00%)	123,687 (100.00%)	289,030 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	7,565 (53.37%)	824 (0.55%)	-	8,388 (2.90%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	584 (100.00%)	6,610 (46.63%)	-	-	7,194 (2.49%)
โพธิ์สวรรค์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	12,035 (100.00%)	40,217 (100.00%)	160,474 (100.00%)	147,326 (100.00%)	360,052 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	832 (6.92%)	25,945 (64.51%)	5,286 (3.29%)	-	32,063 (8.91%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	11,202 (93.08%)	14,272 (35.49%)	-	-	25,474 (7.08%)
เมืองนครพนม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	101,356 (100.00%)	79,384 (100.00%)	131,576 (100.00%)	163,312 (100.00%)	475,628 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	8,686 (8.57%)	14,746 (18.58%)	1,661 (1.26%)	-	25,093 (5.28%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	92,670 (91.43%)	64,638 (81.42%)	-	-	157,308 (33.07%)
เรณูนคร	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	66,299 (100.00%)	236 (100.00%)	2,497 (100.00%)	71,803 (100.00%)	140,834 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,616 (3.95%)	151 (64.28%)	95 (3.79%)	-	2,862 (2.03%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ประเภท	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				รวม
		S1	S2	S3	N	
เรณูนคร	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	63,682 (96.05%)	84 (35.72%)	-	-	63,767 (45.28%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	399 (100.00%)	4,144 (100.00%)	57,860 (100.00%)	41,496 (100.00%)	103,899 (100.00%)
วังยาง	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	3,416 (82.43%)	605 (1.05%)	-	4,021 (3.87%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	399 (100.00%)	728 (17.57%)	-	-	1,127 (1.08%)
ศรีสงคราม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	45,148 (100.00%)	183,825 (100.00%)	39,464 (100.00%)	204,479 (100.00%)	472,916 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,291 (5.07%)	67,578 (36.76%)	3,397 (8.61%)	-	73,265 (15.49%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	42,857 (94.93%)	116,247 (63.24%)	-	-	159,104 (33.64%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	360,471 (100.00%)	808,193 (100.00%)	781,383 (100.00%)	1,277,095 (100.00%)	3,227,143 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	22,271 (6.18%)	259,710 (32.13%)	77,739 (9.95%)	2 (n.s.)	359,721 (11.15%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	338,201 (93.82%)	548,483 (67.87%)	-	-	886,684 (27.48%)

หมายเหตุ: n.s. คือ มีจำนวนน้อยมากไม่มีความสำคัญทางสถิติ

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกยางพารา คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 28,116 ไร่ และปาล์มน้ำมัน (S3+N) 74 ไร่ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 พื้นที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตยางพารา

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			ปาล์มน้ำมัน (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
ท่าอุเทน	-	-	-	-	-	-
ธาตุพนม	12,247	-	12,247	22	-	22
นาแก	8,007	1322.31	9,329	48	-	48
นาทม	-	-	-	-	-	-
นาหว้า	-	-	-	-	-	-
บ้านแพง	-	-	-	-	-	-
ปลาปาก	261	-	261	-	-	-
โพนสวรรค์	-	-	-	-	-	-
เมืองนครพนม	573	-	573	-	-	-
เรณูนคร	5,229	-	5,229	3	-	3
วังยาง	441	35.96	477	1	-	1
ศรีสงคราม	-	-	-	-	-	-
รวม	26,758	1,358	28,116	74	-	74

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกยางพาราต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกยางพาราในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกยางพาราในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกยางพาราในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกยางพารา ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกยางพาราที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอเมืองนครพนม อำเภอเรณูนคร และอำเภอศรีสงคราม เป็นต้น

พื้นที่ปลูกยางพาราในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกยางพาราในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกยางพารา เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยกระจายอยู่ในอำเภอศรีสงคราม อำเภอท่าอุเทน และอำเภอนาแก เป็นต้น

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกยางพารา มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.3 มັນสำปะหลัง

มັນสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของนครพนมในลำดับที่ 3 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 7 และภาพที่ 10 - 11)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกมັນสำปะหลัง

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 33,983 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.05 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากในอำเภอเรณูนคร 13,927 ไร่ อำเภอธาตุพนม 10,955 ไร่ และอำเภอนาแก 7,589 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 35,661 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.10 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากในอำเภอนาแก 20,204 ไร่ อำเภอธาตุพนม 13,275 ไร่ และอำเภอเรณูนคร 1,605 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 1,672,092 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 51.86 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากในอำเภอเมืองนครพนม 285,831 ไร่ อำเภอศรีสงคราม 236,797 ไร่ และอำเภอท่าอุเทน 227,615 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,482,189 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกมັນสำปะหลังในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 462 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.36 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอเรณูนคร 333 ไร่ อำเภอธาตุพนม 46 ไร่ และอำเภอนาแก 38 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 414 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.16 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอนาแก 224 ไร่ อำเภอธาตุพนม 151 ไร่ และอำเภอเรณูนคร 20 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 91,418 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.47 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย พบมากในอำเภอปลาปาก 24,284 ไร่ อำเภอเมืองนครพนม 18,495 ไร่ และอำเภอโพนสวรรค์ 18,282 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมັນสำปะหลัง แต่ไม่ใช่พื้นที่ปลูกมັນสำปะหลัง พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกมັນสำปะหลัง และพื้นที่ปลูกมັນสำปะหลัง ในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดนครพนมมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 68,768 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอนาแก 27,531 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอธาตุพนม 24,032 ไร่ และอำเภอเรณูนคร 15,179 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 33,521 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 98.64 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอเรณูนคร 13,594 ไร่ อำเภอธาตุพนม 10,909 ไร่ และอำเภอนาแก 7,552 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 35,247 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 98.84 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอนาแก 19,980 ไร่ อำเภอธาตุพนม 13,124 ไร่และอำเภอเรณูนคร 1,585 ไร่

ตารางที่ 7 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมันสำปะหลังรายอำเภอ จังหวัดนครพนม

อำเภอ	พื้นที่ประเภท	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ท่าอุเทน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	227,615 (100.00%)	108,428 (100.00%)	336,043 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	7,388 (3.25%)	-	7,388 (2.20%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	10,955 (100.00%)	13,275 (100.00%)	85,591 (100.00%)	92,950 (100.00%)	202,770 (100.00%)
ธาตุพนม	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	46 (0.42%)	151 (1.14%)	2,251 (2.63%)	-	2,448 (1.21%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	10,909 (99.58%)	13,124 (98.86%)	-	-	24,032 (11.85%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	7,589 (100.00%)	20,204 (100.00%)	77,402 (100.00%)	175,515 (100.00%)	280,710 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	38 (0.49%)	224 (1.11%)	2,060 (2.66%)	-	2,322 (0.83%)
นาแก	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,552 (99.51%)	19,980 (98.89%)	-	-	27,531 (9.81%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	92,147 (100.00%)	88,955 (100.00%)	181,102 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	3,283 (3.56%)	-	3,283 (1.81%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
นาทม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	92,147 (100.00%)	88,955 (100.00%)	181,102 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	3,283 (3.56%)	-	3,283 (1.81%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	-	-

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ประเภท	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
นาห้ว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	106,516 (100.00%)	113,368 (100.00%)	219,884 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	1,211 (1.14%)	-	1,211 (0.55%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
บ้านแพง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	106,516 (100.00%)	113,368 (100.00%)	219,884 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	1,211 (1.14%)	-	1,211 (0.55%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
ปลาปาก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	351 (100.00%)	-	166,844 (100.00%)	121,846 (100.00%)	289,041 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	12 (3.42%)	-	24,284 (14.55%)	-	24,296 (8.41%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	339 (96.58%)	-	-	-	339 (0.12%)
โพนสวรรค์	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	160 (100.00%)	-	206,700 (100.00%)	153,235 (100.00%)	360,095 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	0.00%	-	18,282 (8.84%)	-	18,282 (5.08%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	160 (100.00%)	-	-	-	160 (0.04%)
เมืองนครพนม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	603 (100.00%)	-	285,831 (100.00%)	189,210 (100.00%)	475,644 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	0.00%	-	18,495 (6.47%)	-	18,495 (3.89%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	603 (100.00%)	-	-	-	603 (0.13%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ประเภท	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เรณูนคร	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	13,927 (100.00%)	1,605 (100.00%)	28,837 (100.00%)	96,466 (100.00%)	140,834 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	333 (2.39%)	20 (1.23%)	54 (0.19%)	-	407 (0.29%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	13,594 (97.61%)	1,585 (98.77%)	-	-	15,179 (10.78%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	399 (100.00%)	577 (100.00%)	61,905 (100.00%)	41,025 (100.00%)	103,906 (100.00%)
วังยาง	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	34 (8.51%)	19 (3.27%)	8,443 (13.64%)	-	8,495 (8.18%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	365 (91.49%)	558 (96.73%)	-	-	924 (0.89%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	236,797 (100.00%)	232,976 (100.00%)	469,773 (100.00%)
ศรีสงคราม	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	3,786 (1.60%)	-	3,786 (0.81%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	33,983 (100.00%)	35,661 (100.00%)	1,672,092 (100.00%)	1,482,189 (100.00%)	3,223,924 (100.00%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	462 (1.36%)	414 (1.16%)	91,418 (5.47%)	-	92,294 (2.86%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	33,521 (98.64%)	35,247 (98.84%)	-	-	68,768 (2.13%)

หมายเหตุ: n.s. คือ มีจำนวนน้อยมากไม่มีความสำคัญทางสถิติ

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกมันสำปะหลัง คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 357,723 ไร่ และมันสำปะหลัง (S3) 13,370 ไร่ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 พื้นที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			มันสำปะหลัง (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
ท่าอุเทน	38,023	2,727	40,750	2,654	-	2,654
ธาตุพนม	45,457	1	45,457	2,098	-	2,098
นาแก	29,036	14,131	43,167	885	-	885
นาทม	15,655	156	15,811	1,351	-	1,351
นาหว้า	21,042	5,765	26,806	893	-	893
บ้านแพง	20,317	5	20,322	556	-	556
ปลาปาก	6,447	42	6,489	54	-	54
โพนสวรรค์	10,916	243	11,159	1,105	-	1,105
เมืองนครพนม	59,495	7,549	67,044	1,629	-	1,629
เรณูนคร	37,356	-	37,356	43	-	43
วังยาง	585	71	656	0	-	0
ศรีสงคราม	37,012	5,695	42,707	2,101	-	2,101
รวม	321,340	36,383	357,723	13,370	-	13,370

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกมันสำปะหลังต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกมันสำปะหลัง ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกมันสำปะหลังที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอเรณูนคร อำเภอธาตุพนม และอำเภอนาแก เป็นต้น

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกมันสำปะหลังเช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยกระจายอยู่ในอำเภอนาแก อำเภอธาตุพนม และอำเภอเรณูนคร เป็นต้น

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกมันสำปะหลัง มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.4 อ้อยโรงงาน

อ้อยโรงงานเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของนครพนมในลำดับที่ 4 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 9 และภาพที่ 12 - 13)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 422,138 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.08 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากในอำเภอเมืองนครพนม 89,788 ไร่ อำเภอท่าอุเทน 82,220 ไร่ และอำเภอเรณูนคร 65,057 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 453,601 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.06 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากในอำเภอศรีสงคราม 120,376 ไร่ อำเภอธาตุพนม 67,293 ไร่ และอำเภอท่าอุเทน 63,457 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 1,465,821 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 45.42 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน พบมากในอำเภอโพนสวรรค์ 179,991 ไร่ อำเภอปลาปาก 157,336 ไร่ และอำเภอเมืองนครพนม 144,952 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 885,742 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 507 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอนาหว้า 295 ไร่ อำเภอท่าอุเทน 94 ไร่ และอำเภอนาทม 45 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 3,119 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.69 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอธาตุพนม 1,554 ไร่ อำเภอนาแก 1,050 ไร่ และอำเภอเมืองนครพนม 75 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 3,047 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.21 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย พบมากในอำเภอปลาปาก 1,303 ไร่ อำเภอวังยาง 561 ไร่ และอำเภอโพนสวรรค์ 508 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกอ้อยโรงงาน แต่ไม่ใช่พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน และพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดนครพนมมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 872,113 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอท่าอุเทน 145,442 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอเมืองนครพนม 141,357 ไร่ และอำเภอธาตุพนม 104,363 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 421,631 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 99.88 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอเมืองนครพนม 89,752 ไร่ อำเภอท่าอุเทน 82,125 ไร่ และอำเภอเรณูนคร 65,032 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 450,482 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 99.31 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอธาตุพนม 65,739 ไร่ อำเภอท่าอุเทน 63,316 ไร่ และอำเภอเมืองนครพนม 51,605 ไร่

ตารางที่ 9 พื้นที่ศักยภาพของที่ดินและพื้นที่ปลูกจริงของอ้อยโรงงานรายอำเภอ จังหวัดนครพนม

อำเภอ	พื้นที่ประเภท	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ท่าอุเทน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	82,220 (100.00%)	63,457 (100.00%)	84,834 (100.00%)	105,534 (100.00%)	336,045 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	94 (0.11%)	140 (0.22%)	5 (0.01%)	-	239 (0.07%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	82,125 (99.89%)	63,316 (99.78%)	-	-	145,442 (43.28%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	38,642 (100.00%)	67,293 (100.00%)	3,705 (100.00%)	93,131 (100.00%)	202,770 (100.00%)
ธาตุพนม	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	18 (0.05%)	1,554 (2.31%)	188 (5.07%)	-	1,759 (0.87%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	38,624 (99.95%)	65,739 (97.69%)	-	-	104,363 (51.47%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	10,206 (100.00%)	61,945 (100.00%)	26,638 (100.00%)	181,921 (100.00%)	280,710 (100.00%)
นาแก	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	1,050 (1.70%)	130 (0.49%)	-	1,180 (0.42%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	10,206 (100.00%)	60,895 (98.30%)	-	-	71,101 (25.33%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	16,468 (100.00%)	21,199 (100.00%)	52,464 (100.00%)	91,016 (100.00%)	181,147 (100.00%)
นาทม	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	45 (0.27%)	20 (0.09%)	-	-	64 (0.04%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	16,423 (99.73%)	21,179 (99.91%)	-	-	37,603 (20.76%)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ประเภท	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
นาห้ว	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	20,660 (100.00%)	33,931 (100.00%)	52,059 (100.00%)	113,424 (100.00%)	220,074 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	295 (1.43%)	115 (0.34%)	92 (0.18%)	-	501 (0.23%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	20,365 (98.57%)	33,816 (99.66%)	-	-	54,181 (24.62%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	16,496 (100.00%)	29,865 (100.00%)	48,255 (100.00%)	69,508 (100.00%)	164,123 (100.00%)
บ้านแพง	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	22 (0.13%)	-	-	-	22 (0.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	16,474 (99.87%)	29,865 (100.00%)	-	-	46,338 (28.23%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	7,194 (100.00%)	107 (100.00%)	157,336 (100.00%)	124,411 (100.00%)	289,048 (100.00%)
ปลาปาก	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	107 (100.00%)	1,303 (0.83%)	-	1,411 (0.49%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,194 (100.00%)	-	-	-	7,194 (2.49%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	21,956 (100.00%)	1,930 (100.00%)	179,991 (100.00%)	156,226 (100.00%)	360,103 (100.00%)
โพนสวรรค์	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	17 (0.08%)	54 (2.81%)	508 (0.28%)	-	579 (0.16%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	21,939 (99.92%)	1,875 (97.19%)	-	-	23,814 (6.61%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	89,788 (100.00%)	51,680 (100.00%)	144,952 (100.00%)	189,225 (100.00%)	475,645 (100.00%)
เมืองนครพนม	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	36 (0.04%)	75 (0.15%)	209 (0.14%)	-	321 (0.07%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	89,752 (99.96%)	51,605 (99.85%)	-	-	141,357 (29.72%)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ประเภท	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เรณูนคร	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	65,057 (100.00%)	1,241 (100.00%)	2,427 (100.00%)	72,109 (100.00%)	140,834 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	25 (0.04%)	-	-	-	25 (0.02%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	65,032 (99.96%)	1,241 (100.00%)	-	-	66,273 (47.06%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	399 (100.00%)	577 (100.00%)	60,673 (100.00%)	42,258 (100.00%)	103,906 (100.00%)
วังยาง	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	561 (0.93%)	-	561 (0.54%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	577.02 (0.95%)	-	577 (0.56%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	53,098 (100.00%)	120,376 (100.00%)	72,408 (100.00%)	227,060 (100.00%)	472,942 (100.00%)
ศรีสงคราม	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	3 (n.s.)	6 (0.01%)	-	9 (n.s.)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	53,098 (100.00%)	120,373 (100.00%)	-	-	173,471 (36.68%)
	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	422,138 (100.00%)	453,601 (100.00%)	1,465,821 (100.00%)	885,742 (100.00%)	3,227,301 (100.00%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	507 (0.12%)	3,119 (0.69%)	3,047 (0.21%)	-	6,672 (0.20%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	421,631 (99.88%)	450,482 (99.31%)	-	-	872,113 (26.76%)

หมายเหตุ: n.s. คือ มีจำนวนน้อยมากไม่มีความสำคัญทางสถิติ

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกอ้อยโรงงาน คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 250,441 ไร่ และมันสำปะหลัง (S3) 11,528 ไร่ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 พื้นที่ที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			มันสำปะหลัง (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
ท่าอุเทน	33,272	1,033	34,304	2,402	-	2,402
ธาตุพนม	40,439	-	40,439	1,829	-	1,829
นาแก	12,464	5,856	18,319	608	-	608
นาทม	5,300	73	5,374	1,274	-	1,274
นาหว้า	16,257	1,177	17,434	668	-	668
บ้านแพง	7,426	-	7,426	528	-	528
ปลาปาก	6,447	-	6,447	54	-	54
โพนสวรรค์	7,865	-	7,865	1,091	-	1,091
เมืองนครพนม	48,291	611	48,902	1,051	-	1,051
เรณูนคร	37,356	-	37,356	43	-	43
วังยาง	441	36	477	-	-	-
ศรีสงคราม	23,588	2,510	26,098	1,980	-	1,980
รวม	239,145	11,296	250,441	11,528	-	11,528

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกอ้อยโรงงานต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกอ้อยโรงงาน ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกอ้อยโรงงานที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอนาหว้า อำเภอท่าอุเทน และอำเภอนาทม เป็นต้น

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกอ้อยโรงงาน เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยกระจายอยู่ในอำเภอธาตุพนม อำเภอนาแก และอำเภอเมืองนครพนม

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกอ้อยโรงงาน มีต้นทุนที่ต่ำและให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อพร้อมด้วย

3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด

3.1 ลิ้นจี่นครพนม (GI) หมายถึง ลิ้นจี่พันธุ์นพ.1 มีลักษณะเด่น คือ เปลือกสีแดงอมชมพูผลขนาดใหญ่ ทรงรูปไข่ เนื้อผลแห้ง สีขาวขุ่น รสชาติหวานอมเปรี้ยว ไม่มีรสฝาด เป็นพืชเกษตรที่มีพื้นที่ปลูกที่ ตำบลขามเฒ่า อำเภอเมืองนครพนม ได้รับการขึ้นทะเบียนจากกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2557 ให้เป็นพืชสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication: GI) ของจังหวัด ลิ้นจี่นครพนมต้องการดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูงหรือปานกลาง มีการระบายน้ำที่ดี จึงควรปลูกบนพื้นที่สูงพอสมควรเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ที่มาของแหล่งผลิตเฉพาะเจาะจงของท้องถิ่น บ่งบอกคุณภาพและแหล่งที่มาของสินค้าแสดงถึงศักยภาพดินและความเหมาะสมของสภาพอากาศ การออกดอกติดผลและเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี จำหน่ายได้ราคาดีเหมาะสำหรับการส่งเสริมปลูกเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้รายงานปริมาณการขายลิ้นจี่ของประเทศตลอดปีการผลิต พ.ศ. 2563 จำนวน 1,245 ตัน มีปริมาณการขายสูงสุดในเดือนเมษายน คิดเป็นร้อยละ 63.16 โดยปริมาณการขายลิ้นจี่จากผลผลิตจังหวัดนครพนม มีจำนวน 907 ตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 72.85 ของปริมาณการขายจากผลผลิตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.67 ของปริมาณ การขายลิ้นจี่จากผลผลิตทั่วประเทศ โดยพื้นที่ปลูกจังหวัดนครพนม 2,191 ไร่ ให้ผลผลิต 907 ตัน คิด เป็นสัดส่วนผลผลิต 530 กิโลกรัมต่อไร่ สูงกว่าจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีการปลูกลิ้นจี่ในปีเดียวกัน คือ เพชรบูรณ์ (415 กิโลกรัมต่อไร่) เลย (363 ตันต่อไร่) และหนองคาย (366 ตันต่อไร่)

3.2 สับปะรดท่าอุเทน (GI) คือ สับปะรดพันธุ์ปัตตาเวียปลูกในสภาพภูมิประเทศที่เหมาะสม ลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนตื้น ดินร่วนปนทราย ภูมิอากาศมีฝนตกสม่ำเสมอตลอดปี ทำให้ผลผลิต สับปะรดหวานฉ่ำแม้ไม่ต้องรดน้ำเพิ่ม การป้องกันผลผลิตไม่ให้ถูกแสงแดดจะทำให้ได้สับปะรดที่มีเนื้อละเอียดแน่น สีเหลืองเข้ม ตาตื้น รสชาติหวานฉ่ำ กลิ่นหอม ไม่กัดลิ้น ไม่ระคายคอ แกนหวานกรอบรับประทานได้แตกต่างไปจากพันธุ์ดั้งเดิม ซึ่งปลูกในเขตพื้นที่อำเภอท่าอุเทนและอำเภอโพนสวรรค์ ของจังหวัดนครพนม ทั้งนี้ สับปะรดท่าอุเทนได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับ 1 เป็นเวลา 2 ปีติดต่อกัน จากการประกวดสับปะรดระดับประเทศ จัดโดยกรมส่งเสริมการเกษตร เมื่อปี พ.ศ. 2548 และ 2549 รวมทั้ง ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพืชเกษตรสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) สับปะรดท่าอุเทน จาก กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2557 59 ปัจจุบันสับปะรด ท่าอุเทน ได้มีการพัฒนาพันธุ์จนมีคุณภาพดี ผู้บริโภคชื่นชอบรสชาติและคุณภาพของผลผลิต เป็นที่ยอมรับของตลาดในทุกกระดับ ได้รับการส่งเสริมเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่มีพื้นที่เหมาะสม ในการปลูกที่อำเภอท่าอุเทนและอำเภอโพนสวรรค์ มีเกษตรกรสนใจปลูกสับปะรดหวานท่าอุเทน เพิ่มมากขึ้น โดยเกษตรกรจะมีการเปลี่ยนพื้นที่จากการปลูกยางพาราที่มีราคาต่ำมาปลูกสับปะรด และมีราคาจำหน่ายหน้าสวนที่สูงกว่า โดยเฉพาะแหล่งรับซื้อหน้าสวนจากจังหวัดข้างเคียง ได้แก่

มุกดาหาร อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด และยโสธร จึงนับว่าสับปะรดท่าอุเทนเป็นพืชเศรษฐกิจที่ช่วยสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่เป็นจำนวนมากในแต่ละปี กรมส่งเสริมการเกษตรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ให้กับกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกสับปะรดท่าอุเทนในด้านของการผลิตสับปะรดที่มีคุณภาพไม่ว่าจะเป็นการผลิตสับปะรดท่าอุเทนในฤดูและนอกฤดูให้มีความปลอดภัยและได้มาตรฐานในทุกขั้นตอนของการผลิต เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันด้านการตลาดมากขึ้นอีกทั้งยังช่วยลดปัญหาผลผลิตล้นตลาดและราคาตกต่ำจากพ่อค้าคนกลางในช่วงที่ผลผลิตมีจำนวนมากได้ ทำให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการกระบวนการผลิต และผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการให้คำแนะนำในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการผลิตสับปะรดให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาดและผู้บริโภคยิ่งขึ้น

3.3 แตงโมไร้เมล็ด มีการทดลองปลูกครั้งแรกในปี พ.ศ. 2538 โดยเกษตรกรพื้นที่อำเภอศรีสงคราม จึงเป็นแหล่งปลูกแตงโมไร้เมล็ดมากที่สุด มีการพัฒนาสายพันธุ์ การผลิต และการตลาดเรื่อยมา ปัจจุบันได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค ทั้งด้านรสชาติหวานอร่อย มีการควบคุมคุณภาพความปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP) ที่สามารถควบคุมความหวานได้ โดยช่วงการปลูกแตงโมที่มีรสชาติหวานที่สุด คือระหว่างเดือนพฤศจิกายนและเดือนมกราคมของทุกปี แนวโน้มในการผลิตและจำหน่ายไปในทิศทางที่ดี เป็นสินค้าระดับโอท็อป (OTOP) ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เกษตรกรแตงโมมีการรวมกลุ่มจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกแตงโมไร้เมล็ดศรีสงคราม ทำเกษตรแบบแปลงใหญ่ให้ผลผลิตมากที่สุดของประเทศประมาณ 2,000 ตัน มูลค่าสูงกว่า 250 ล้านบาทต่อปี มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นเครื่องมือในการผลิตและการตลาด รวมทั้ง เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจด้านการตลาดสามารถวางแผนการปลูกให้มีผลผลิตจำหน่ายได้ตลอดทั้งปี (ยกเว้นในช่วงฤดูฝนที่ทำให้ไม่คุ้มกับการลงทุน) มีการคัดเกรดคุณภาพการผลิตให้ได้มาตรฐานลดความเสี่ยงจากปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาสินค้า ตั้งแต่ระดับต้นน้ำถึงปลายน้ำ เพิ่มประสิทธิภาพ ผลผลิต ลดต้นทุน ยกกระดับมาตรฐานของสินค้าได้อย่างครบวงจรการผลิต สามารถพัฒนาไปสู่การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ กล่าวคือผู้ผลิตมีแหล่งจำหน่ายสินค้าที่แน่นอนเกษตรกรมีความมั่นคงด้านรายได้เพิ่มขึ้น ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ

3.4 พริก เป็นพืชผักสวนครัวชนิดหนึ่งที่ใช้ประกอบการปรุงเพิ่มรสชาติอาหาร นิยมปลูกเพื่อบริโภคและจำหน่ายเพิ่มรายได้ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ระดับประเทศ และส่งขายต่างประเทศ เป็นพืชอายุสั้น ใช้น้ำน้อย เกษตรกรหลายพื้นที่ของจังหวัดนครพนม นิยมปลูกในฤดูแล้งเพื่อเพิ่มผลผลิตและรายได้หลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวนาปี โดยเฉพาะหมู่บ้านสร้างแป้น ตำบลโพหนอง อำเภอเรณูนคร ถือเป็นพื้นที่ตัวอย่างที่ทำการปรับเปลี่ยนนาข้าวไกลชลต่อซังข้าวใส่ปุ๋ยและตีแปลงปลูกพริก สามารถ

เก็บเกี่ยวผลผลิตอย่างต่อเนื่องจนถึงต้นฤดูฝน หลังเสร็จสิ้นการเก็บเกี่ยวผลผลิตพริก จึงทำนาปลูกข้าวหมุนเวียนต่อไป เกิดรายได้หมุนเวียนต่อเนื่องเป็นจำนวนมาก ข้อดีของการปลูกพริกหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าว คือลงทุนต่ำ พริกเป็นพืชที่ใช้น้ำน้อย มีความทนทานต่อสภาพอากาศร้อนในฤดูแล้งสามารถเก็บผลผลิตขายได้ตลอดปีจนเข้าสู่ฤดูฝน ผลผลิตไม่ล้นตลาดเนื่องจากมีตลาดรองรับแน่นอน ราคาดีไม่ผันผวน ทำให้มีรายได้ตลอดฤดูแล้ง การปลูกพริกฤดูแล้งเพื่อสร้างรายได้เสริมช่วงระยะว่างเว้นจากการทำนาปี จึงเป็นเกษตรกรรมทางเลือกในบางพื้นที่ที่ไม่สามารถทำนาปรังได้ เนื่องจากไม่มีระบบชลประทานเข้าถึง โดยไม่ต้องละทิ้งที่นาเพื่อไปทำงานต่างถิ่น

3.5 หน่อไม้ไร่ หน่อไม้เป็นพืชเกษตรที่ใช้ประกอบอาหารได้อย่างหลากหลาย บริโภคได้ทั้งสดและแปรรูปเป็นหน่อไม้ดอง เกษตรกรเก็บผลผลิตหน่อไม้วางขายพื้นที่บริเวณสี่แยกบ้านเสียวสงครามหนองเทา ตำบลหาดแพง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม เพื่อเป็นรายได้เสริมหลังจากการปักดำระหว่างรอข้าวตั้งท้อง หน่อไม้เหล่านี้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติในที่ดินสาธารณะประโยชน์ชุมชนที่มีมากกว่าพันไร่ หน่อไม้ไร่ตามธรรมชาติจะเริ่มแทงหน่อโผล่ดินช่วงฤดูฝนในเดือนมิถุนายน และจะให้ผลผลิตจำนวนมากในเดือนสิงหาคม จากนั้นจะลดปริมาณลงในช่วงออกพรรษาของทุกปี ในระยะที่หน่อไม้ให้ผลผลิตเริ่มแรกความต้องการผู้บริโภคมีมาก ราคาหน่อไม้จะสูงแต่ปีใดที่หน่อไม้ออกเร็วและมากกว่าปกติ ราคาขายจะลดต่ำลง แต่ถึงแม้ผลผลิตออกมากก็ยังไม่พอกับความต้องการของผู้บริโภค เพราะหน่อไม้ไร่ได้ชื่อว่าอร่อยที่สุด มีรสชาติหวาน ปราศจากสารเคมี เกษตรกรสามารถมีรายได้จากการขายหน่อไม้ ประมาณ 600-1,000 บาทต่อวัน

3.6 พืชสมุนไพร ด้วยนโยบายของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนแนวคิด BCG (Bio-Circular-Green economy) หรือ เศรษฐกิจชีวภาพในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ พืชสมุนไพรเป็นเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจ เนื่องจากเป็นแหล่งของสารสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การแพทย์ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และเครื่องสำอาง จึงสนับสนุนให้พืชสมุนไพรเป็นพืชทางเลือกในปี 2564 โดยดำเนินการภายใต้ตลาดนำการผลิต และหากทิศทางการตลาดสมุนไพรขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจะช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร มีรายได้และความมั่นคงในการดำรงชีพ จากฐานข้อมูล Agri-Map Online จังหวัดนครพนมมีพื้นที่ศักยภาพที่สามารถส่งเสริมให้ปลูกพืชสมุนไพรได้หลายชนิด เช่น กระชายดำ บัวบก ขมิ้นชัน และไพล เป็นต้น

(1) กระชายดำ เป็นไม้ล้มลุกมีอายุหลายปี มีเหง้าอยู่ใต้ดิน เป็นพืชที่ชอบที่ร่ม ดินร่วนซุยหรือเป็นดินปนทรายที่มีการระบายน้ำได้ดี ชอบอากาศหนาวเย็น และขยายพันธุ์ด้วยวิธีการแบ่งเหง้า สามารถขยายพันธุ์ได้ตลอดทั้งปี แต่ถ้าต้องการให้หัวหรือเหง้ามีคุณภาพต้องปลูกและเก็บเกี่ยวตามฤดูกาล คือปลูกในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคม จากการค้นคว้าเอกสารงานวิจัยพบว่าสมุนไพรไทยกระชายดำ มีสรรพคุณมากมาย และสามารถช่วย

รักษาโรคต่าง ๆ ได้เกือบ 100 ชนิด เช่น ช่วยกระตุ้นระบบประสาท บำรุงประสาทช่วยบำรุงหัวใจ ช่วยขยายหลอดเลือดหัวใจ แก้โรคหัวใจ ช่วยรักษาโรคความดันโลหิต รักษาสมดุลของความดันโลหิต

(2) บัวบก เป็นพืชล้มลุก อายุยืนหลายปี ชอบที่ชุ่มชื้นและเล็กน้อย ลักษณะต้น หรือเถาเลื้อย ตามผิวดิน ชอบแสงรำไรมีเถาเลื้อยไปตามผิวดินขยายพันธุ์ได้รวดเร็วปลูกแพร่พันธุ์ได้ตลอดปี แต่จะมีมากช่วงฤดูฝน ช่วงฤดูแล้งจะปรับตัวให้ใบเล็กลงเจริญเติบโตได้เร็วมากสรรพคุณด้านสมุนไพรมีสารต่อต้านอนุมูลอิสระ ช่วยต่อต้านการเสื่อมของเซลล์ต่าง ๆ ในร่างกาย ช่วยบำรุงและรักษาสายตา ฟันฟูรอบดวงตา เพราะบัวบกมีวิตามินเอสูง

(3) ขมิ้นชัน เป็นพืชล้มลุกจัดอยู่ในตระกูลขิง มีเหง้าอยู่ใต้ดิน สามารถขึ้นได้ดีในดินทุกชนิด แต่ที่เหมาะสมควรเป็นดินที่ระบายน้ำดี น้ำไม่ท่วมขัง เนื้อในของเหง้าจะเป็นสีเหลือง มีกลิ่นหอม เฉพาะตัวผลผลิตขมิ้นชันจะเก็บเกี่ยวได้เมื่ออายุ 9 - 11 เดือนขึ้นไป ส่วนใหญ่จะเก็บเกี่ยวช่วงฤดูแล้ง เดือนธันวาคม - กุมภาพันธ์ ขมิ้นชันมีสรรพคุณทางยาที่รักษาอาการและโรคต่าง ๆ ได้หลายชนิด ใช้เป็นยาสมุนไพร รักษาโรคผิวหนังจำพวกแผลพุพอง และเป็นเครื่องเทศปรุงอาหารหลายอย่าง ใช้ได้ทั้งหัวแงะ ใบแก่ และใบอ่อน สรรพคุณทางยาช่วยแก้อาการท้องอืดท้องเฟ้อ แก้อาการท้องขึ้น ท้องเดิน ช่วยขับลมในลำไส้ ช่วยแก้อาการปวดท้อง ท้องเสีย แก้อาการท้องผูก (เหง้า) ช่วยสมานแผลในลำไส้ และแก้ลำไส้อักเสบ (เหง้า) เป็นต้น

(4) ไพล เป็นไม้ล้มลุกมีความสูงประมาณ 0.7 - 1.5 เมตร มีเหง้าอยู่ใต้ดิน เจริญงอกงามในทุกฤดูฝน ต้นโทรมในฤดูหนาว ปลูกดีในสภาพดินร่วนซุยหรือดินที่มีการระบายน้ำไม่ดี ไม่ชอบน้ำท่วมขัง เมื่อมีฝนชุกหรือความชื้นในดินสูง จะทำให้เกิดโรคเน่า การปลูกควรได้รับแสงแดดพอสมควร ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการใช้เมล็ด แฉก หรือเหง้า มีสรรพคุณทางยาหลากหลาย ช่วยแก้อาการปวดท้อง ท้องเสีย แก้อาการท้องผูก (เหง้า) และช่วยสมานแผลในลำไส้และแก้ลำไส้อักเสบ

4 แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ

4.1 ข้าว

1) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 372,759 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอนาแก อำเภอสรีสงคราม และอำเภอเมืองนครพนม และกระจายตัวในพื้นที่เล็ก ๆ ในอำเภอบ้านแพง อำเภอนาหว้า อำเภอวังยาง พื้นที่ทั้ง 12 อำเภอ ตั้งอยู่ในเขตชลประทาน ทั้งนี้โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำชลประทาน การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าว โดยรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรด้านการตลาดในและต่างประเทศการแปรรูปแหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

(Good Agricultural Practices: GAP) และเนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง ควรส่งเสริมการปลูกพืช หลังนาจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

2) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่มาก ถึง 528,028 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภออำเภอนาโพธิ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ อำเภอศรีสงคราม และอำเภอนาหว้า ซึ่งบริเวณดังกล่าวปลูกข้าวที่มีข้อจำกัดไม่มากนัก เกษตรกรยังคงปลูกข้าวได้ผลดี หลายพื้นที่ประสบ ปัญหาขาดน้ำในช่วงของการเพาะปลูก การสนับสนุนด้านการชลประทาน จะสร้างความมั่นใจ ให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถิ่นจะลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสูง สำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน หรือเกษตรทฤษฎีใหม่

3) **พื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** แต่ปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดิน ปลูกข้าวอยู่มากกว่าล้านไร่ ซึ่งประสบปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ กระทบเกษตรกรและ สหกรณ์ ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างดิน สนับสนุน แหล่งน้ำให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสมและให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ เพื่อผลิตอาหารบริโภคในครัวเรือน

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ ใช้พื้นที่ปลูกข้าว โดยเกษตรกรใช้พื้นที่ดังกล่าวในการปลูกอ้อยโรงงาน เนื่องจากเกษตรกรเป็นสมาชิก ชาวไร่อ้อยของโรงงานน้ำตาล และได้ทำข้อตกลงซื้อขายผลผลิต เกษตรกรจึงมีความมั่นใจมากกว่า การปลูกข้าว แต่ในอนาคตเกษตรกรสามารถกลับมาปลูกข้าวหรือทำการเกษตรแบบผสมผสานได้

4.2 ยางพารา

1) **พื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกยางพาราอยู่มีเนื้อที่ 259,710 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอเมืองนครพนม อำเภอเรณูนคร และอำเภอสว่างวีระวงศ์ ตามลำดับ ซึ่งมาตรการยุทธศาสตร์ยางพาราระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) เน้นให้มีการเพิ่ม ผลผลิตยางพาราต่อไร่ต่อปี จากปกติเฉลี่ยอยู่ที่ 224 กิโลกรัมต่อไร่ เป็น 360 กิโลกรัมต่อไร่ ภายในปี 2579 นั้น ควรมีการจัดการที่เหมาะสมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- การคัดเลือกพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และต้านทานโรค
- การปรับปรุงบำรุงดิน การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
- การปลูกพืชแซมและพืชคลุมดินให้เหมาะสมเพราะมีผลต่อการเจริญเติบโต
- การบำรุงรักษา การใส่ปุ๋ยการตัดแต่งกิ่ง และเทคนิคการกรีดยางพาราให้มี

ปริมาณน้ำยางสูงมีคุณภาพและตรงตามมาตรฐาน

- เน้นการพัฒนาการตลาดในพื้นที่ เช่น จัดตั้งจุดรับซื้อ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ใน พื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง

- ส่งเสริมให้เกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง มีการบริหารงานแบบมืออาชีพและสามารถถ่ายทอดกิจการให้กับคนรุ่นใหม่

2) พื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) และปัจจุบันยังปลูกยางพาราอยู่ มีเนื้อที่ 259,710 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอศรีสงคราม อำเภอท่าอุเทน และอำเภอนาแก สนับสนุนให้มีเพิ่มผลผลิตยางพารา โดยเน้นการจัดการที่เหมาะสมในเรื่องต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับพื้นที่เหมาะสมสูง โดยเฉพาะการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- เน้นการพัฒนาการตลาดในพื้นที่ เช่น จัดตั้งจุดรับซื้อ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมปานกลางให้มากขึ้น

- ส่งเสริมให้มีการโค่นยางพาราที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปี และปลูกยางพาราทดแทนในพื้นที่เดิมเช่นกันกับพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง

- พัฒนาตลาดและช่องทางจัดจำหน่ายให้มากขึ้น โดยเน้นการแปรรูปยาง หรือไม้ยางพาราเพิ่มมากขึ้นซึ่งอาจเน้นจากชุมชนที่เข้มแข็งเป็นพื้นที่ต้นแบบ

3) พื้นที่ปลูกยางพาราในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกยางพาราอยู่ มีแนวทางส่งเสริมดังนี้

- ส่งเสริมให้มีการโค่นยางพาราที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปี และหาพืชอื่นทดแทน เช่น ส่งเสริมให้ปลูกไม้ผล มะพร้าว ไม้หวาน มันสำปะหลัง ยาสูบ แตงโม พืชไร่ และพืชผักต่าง ๆ ทดแทน

- ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตพืชผัก บริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการ ปรับเปลี่ยนการผลิต (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

- จัดหาตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชผักทดแทน โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน

4) พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกยางพารา พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ปาล์มน้ำมัน สับปะรด เป็นต้น ทั้งนี้ พื้นที่ที่มีศักยภาพ หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา แต่เกษตรกรหันมาปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว ไม้ผล ไม้ยืนต้นอื่น ๆ ควรเน้นให้เกษตรกรปลูกพืชดังกล่าวต่อไป เนื่องจากปัจจุบันตามมาตรการยุทธศาสตร์ยางพารา เน้นการลดพื้นที่การปลูกยางพาราอยู่แล้ว ฉะนั้นควรสร้างความตระหนักให้เกษตรกร เน้นการทำเกษตรแบบผสมผสาน หรือการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือ วนเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่ามากที่สุดต่อไป

4.3 มันสำปะหลัง

1) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมสูง (S1) และปัจจุบันยังปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 462 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอเรณูนคร อำเภอธาตุพนม และอำเภอนาแก ตามลำดับ

โดยมาตรการยุทธศาสตร์มันสำปะหลัง 2564 -2567 เน้นให้เกษตรกรเข้าถึงพันธุ์มันสำปะหลัง ต้านทานโรค CMD ให้เชื้อแป้งสูงและมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ไม่ต่ำกว่า 5 ตัน ภายในปี 2567 นั้น ทำให้เน้นมีการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง แต่เน้นการลดต้นทุนผลผลิตตามแนวทางต่อไปนี้

- เร่งหาแนวทางแก้ไขปัญหาโรคโคนเน่าหัวเน่า และโรคใบด่างมันสำปะหลัง
- ส่งเสริมการทำระบบน้ำหยดในพื้นที่ที่มีศักยภาพ
- การปรับปรุงบำรุงดิน การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
- ทำการวิเคราะห์คุณภาพดินอยู่เสมอ
- ส่งเสริมเกษตรกรแปรรูปมันสำปะหลังเบื้องต้นเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การแปรรูป

มันเส้นสะอาด

- สร้างความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและโรงงาน เพื่อวางแผนการชุดของเกษตรกร (ขายและค่อยชุด)

- ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม
- ใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรค และให้ผลผลิตสูง
- เข้าร่วมโครงการเกษตรแปลงใหญ่ และส่งเสริมให้เกษตรกรเป็น Smart farmer
- ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม

2) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) และปัจจุบันยังปลูกมันสำปะหลังมีเนื้อที่ 414 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอนาแก อำเภอรามัน และอำเภอเรณูนคร ตามลำดับ เกษตรกรยังคงปลูกมันสำปะหลังได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาโครงสร้างของดินหรือดินดาน การสนับสนุนอินทรีย์วัตถุหรือการไถระเบิดดินดาน ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน และการตรวจวิเคราะห์ดินอยู่เสมอจะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ซึ่งจะส่งผลให้ปัญหาการละทิ้งถิ่นฐานลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสานหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ แนวทางการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ให้มากขึ้น ดังนี้

- การพัฒนาในเรื่องของคุณภาพดิน และ ทำการตรวจวิเคราะห์คุณภาพดินอยู่เสมอ
- ส่งเสริมให้มีการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ซึ่งอาจต้องใส่ปุ๋ยส่งตัด
- สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการจัดการพื้นที่ การปลูก การดูแลรักษา

การป้องกันโรค แมลงศัตรูพืช และการเก็บเกี่ยว

- ส่งเสริมการใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรค และให้ผลผลิตสูง
- พัฒนาระบบน้ำหยดและการใช้น้ำจากแหล่งน้ำในพื้นที่ ให้มีการใช้ประโยชน์กับ

มันสำปะหลังให้มากที่สุด

- ส่งเสริมเกษตรกรแปรรูปมันสำปะหลังเบื้องต้นเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การแปรรูปมันเส้นสะอาด

- ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม

3) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) และปัจจุบัน เกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกมันสำปะหลังอยู่ 91,418 ไร่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ กระทบวงเกษตรและสหกรณ์ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดินสนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า และใช้พื้นที่เพื่อผลิตอาหารบริโภคในครัวเรือน รวมถึงการสนับสนุนข้อมูล ด้านการตลาดของพืชชนิดใหม่

4) พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง แต่ปัจจุบัน เกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังโดยเกษตรกรใช้พื้นที่ดังกล่าวในการปลูกข้าวและอ้อยโรงงาน ภาครัฐควรให้ความรู้แก่เกษตรกรและสร้างแรงจูงใจให้กลับมาปลูกมันสำปะหลัง เนื่องจากพื้นที่มีความเหมาะสม ซึ่งจะทำให้ลดต้นทุนการผลิตและผลผลิตมีคุณภาพดี ทั้งนี้เกษตรกรต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

4.4 อ้อยโรงงาน

1) พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่มีความเหมาะสมสูง (S1) และปัจจุบันยังปลูกอ้อยโรงงาน อยู่ มีเนื้อที่ 507 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอนาหว้า อำเภอนาคู และอำเภอนาทม ตามลำดับ ทั้งนี้โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตอ้อยโรงงานคุณภาพดีที่สำคัญของจังหวัด ควรมีการจัดการดินและปุ๋ย พันธุ์อ้อยโรงงาน คุณภาพดีและต้านทานโรค โดยรวมกลุ่มเป็นระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อลดต้นทุนการผลิต พัฒนาต่อยอดครบวงจรการตลาดในและต่างประเทศพัฒนาเทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องจักร เพื่อลดปัญหาแรงงาน การแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP)

2) พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) และปัจจุบันยังปลูกอ้อย โรงงานอยู่มีเนื้อที่ 3,119 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอนาคู อำเภอนาแก และอำเภอนาหว้า เกษตรกรยังคงปลูกอ้อยโรงงานได้ผลดี หลายพื้นที่ประสบปัญหาขาดน้ำในช่วงของการเพาะปลูก การสนับสนุนด้านการพัฒนาคุณภาพของที่ดินและระบบชลประทาน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ซึ่งจะส่งผลให้ปัญหาการละทิ้งถิ่นฐานลดลง ควรส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินในไร่อ้อย เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต

3) พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) แต่ปัจจุบันเกษตรกร ยังคงใช้ที่ดินปลูกอ้อยโรงงานอยู่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดินสนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสมให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า และใช้พื้นที่เพื่อผลิตอาหารบริโภคในครัวเรือน รวมถึงการสนับสนุนข้อมูลด้านการตลาดของพืชชนิดใหม่

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพ**หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน โดยเกษตรกรใช้พื้นที่ดังกล่าวในการปลูกข้าวและยางพารา ทั้งนี้ภาครัฐควรให้ความรู้แก่เกษตรกรในการปรับปรุงบำรุงดิน และสร้างแรงจูงใจให้กลับมาปลูกอ้อยโรงงาน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ใช้ต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตมีคุณภาพดี ทั้งนี้เกษตรกรต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2563. ข้อมูลสถิติประชากร. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมการปกครอง. 2564. แนวเขตการปกครองจังหวัด อำเภอบ้านลาด. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมชลประทาน. 2564. พื้นที่ชลประทาน พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. การใช้ที่ดินจังหวัดนครพนม พ.ศ. 2562. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2563. (ไฟล์ข้อมูล).
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอจังหวัดนครพนม

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
1	ท่าอุเทน	ไชยบุรี
2		ท่าจำปา
3		ท่าอุเทน
4		โนนตาล
5		พนอม
6		พะทาย
7		รามราช
8		เวินพระบาท
9		หนองเทา
10	ธาตุพนม	กุดฉิม
11		ดอนนางหงส์
12		ธาตุพนม
13		ธาตุพนมเหนือ
14		นาถ่อน
15		นาหนาด
16		น้ำก่ำ
17		ฝั่งแดง
18		พระกลางทุ่ง
19		โพนแพง
20		แสนพัน
21		อุ่มเหม้า
22	นาแก	ก้านเหลือง
23		คำพี
24		นาแก
25		นาคู
26		นาเลียง
27		บ้านแก้ง
28		พระซอง
29		พิมาน

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
30	นาแก	พุ่มแก
31		สีชมพู
32		หนองบ่อ
33		หนองสังข์
34	นาทม	ดอนเตย
35		นาทม
36		หนองชน
37	นาหว้า	ท่าเรือ
38		นาคุณใหญ่
39		นาจั่ว
40		นาหว้า
41		บ้านเสียว
42		เหล่าพัฒนา
43	บ้านแพง	นาจั่ว
44		นาเข
45		บ้านแพง
46		ไผ่ล้อม
47		โพนทอง
48		หนองแวง
49	ปลาปาก	กุดไกร
50		โคกสว่าง
51		โคกสูง
52		นามะเขือ
53		ปลาปาก
54		มหาชัย
55		หนองเทาใหญ่
56		หนองฮี
57	โพนสวรรค์	นาขมิ้น
58		นาหัวบ่อ
59		นาโน

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
60	โพนสวรรค์	บ้านค้อ
61		โพนจาน
62		โพนบก
63		โพนสวรรค์
64	เมืองนครพนม	กुरुคู
65		ขามเต่า
66		คำเตย
67		ดงขวาง
68		ท่าค้อ
69		นาทราย
70		นาราชควาย
71		ในเมือง
72		บ้านกลาง
73		บ้านผึ้ง
74		โพธิ์ตาก
75		วังตามัว
76		หนองญาติ
77		หนองแสง
78		อาจสามารถ
79	เรณูนคร	โคกหินแฮ่
80		ท่าลาด
81		นาขาม
82		นางาม
83		โพนทอง
84		เรณู
85		เรณูใต้
86		หนองย่างชั้น
87	วังยาง	โคกสี
88		ยอดขาด
89		วังยาง

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
90	วังยาง	หนองโพธิ์
91	ศรีสงคราม	ท่าบ่อสงคราม
92		นาคำ
93		นาเดื่อ
94		บ้านข่า
95		บ้านเอื้อง
96		โพนสว่าง
97		ศรีสงคราม
98		สามผง
99		หาดแพง
รวม	12	99

ที่มา: กรมการปกครอง, 2564

ชุดดิน ธาตุพนม Series Tp กลุ่มชุดดินที่ 33

สภาพพื้นที่ ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 %

ภูมิสัณฐาน ตะพักลำน้ำ

วัตถุต้นกำเนิดดิน ตะกอนน้ำพา

การระบายน้ำ ดีปานกลาง

การซึมผ่านได้ของน้ำปานกลาง การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ช้ำถึงปานกลาง

ลักษณะสมบัติของดิน เป็นดินลึก ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้งหรือดินร่วน สีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเทา ดินล่างตอนบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้งหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง สีน้ำตาลปนแดงหรือน้ำตาลและเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งหรือดินร่วนเหนียว สีแดงปนเหลืองหรือแดงในดินล่าง พบจุดประสีเทาปนชมพู น้ำตาลแก่หรือน้ำตาลปนเหลืองในดินชั้นล่าง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง (pH 5.5-7.0) ตลอดชั้นดิน

ข้อจำกัด ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ข้อเสนอแนะ ปลูกไม้ผล พืชไร่และพืชผักต่าง ๆ ควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยเคมีควบคู่กันไปด้วยเพื่อเพิ่มผลผลิตและปรับปรุงบำรุงดินให้อุดมสมบูรณ์และมีสมบัติทางกายภาพดีขึ้น

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ

ภาพที่ 1 หน้าตัดดิน และคำบรรยายชุดดินธาตุพนม

ชุดดิน	นครพนม	Series Nn	กลุ่มชุดดินที่ 6
สภาพพื้นที่	ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2 %		
ภูมิถิ่นฐาน	ตะพักลำน้ำ		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ค่อนข้างเลวถึงเลว		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ช้า	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกลับมาก ดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง หรือดินร่วนเหนียว สีน้ำตาลปนเหลือง หรือน้ำตาล มีจุดประสีน้ำตาลแก่ หรือน้ำตาลปนเหลือง ดินล่างเป็นดินเหนียวปนทรายแป้งหรือดินเหนียว สีเทาอ่อน น้ำตาลปนเทาหรือเทา มีจุดประสีแดง และพบศิลาแลงอ่อน (plinthite) ในดินล่างปริมาณ 5-50 % โดยปริมาตร อาจพบก้อนเหล็กและแมงกานีสสะสม ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึง เป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ในดินบนและเป็นกรดจัดมาก (pH 4.5-5.0) ในดินล่าง		
ข้อจำกัด	ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ		
ข้อเสนอแนะ	ปรับปรุงบำรุงดินเพื่อเพิ่มแร่ธาตุที่เป็นประโยชน์แก่พืช ใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยเคมีและ ปุ๋ยพืชสด		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่ เป็นประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 2 หน้าตัดดิน และคำบรรยายชุดดินนครพนม

ชุดดิน	คำบง	Series Kg	กลุ่มชุดดินที่ 44
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน 1-12 %		
ภูมิลักษณะ	พื้นที่เกือบราบหรือที่เกือบราบ (peneplain)		
วัตถุดิบกำเนิดดิน	การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไม่ไกลนักของหินตะกอนเนื้อหยาบ พวกหินทรายหรือหินในกลุ่ม		
การระบายน้ำ	ดีถึงค่อนข้างมากเกินไป		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ดี	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ปานกลางถึงดี
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกมาก ดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลเข้ม ดินล่างเป็นทรายปนดินร่วนและเปลี่ยนเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียวปนทราย ในช่วงความลึก 100-150 เซนติเมตร ซึ่งเป็นชั้นสะสมอนุภาคดินเหนียว สีน้ำตาล และอาจพบจุดประสีต่าง ๆ ในดินล่าง ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ในดินบน และเป็นกรดปานกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 6.0-8.0) ในดินล่าง		
ข้อจำกัด	ดินเป็นทรายจัด ความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ ธาตุอาหารพืชในดินถูกชะล้างได้ง่าย เสี่ยงต่อความเสียหายจากการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูเพาะปลูก		
ข้อเสนอแนะ	ควรปรับปรุงบำรุงดินโดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์พวกปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยพืชสด เพื่อปรับปรุงสมบัติของดินทั้งทางกายภาพและทางเคมี โดยจะช่วยให้ดินมีความสามารถในการอุ้มน้ำไว้ได้ดีขึ้น สามารถดูดซับธาตุอาหารในดินได้ดีขึ้น ควรใส่ปุ๋ยเคมีควบคู่กันไปด้วย เพื่อช่วยเพิ่มปริมาณธาตุอาหารในดินและทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ดีขึ้น		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอึดตัว เบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 3 หน้าตัดดิน และคำบรรยายชุดดินคำบง

ชุดดิน	วังน้ำเขียว	Series Wk	กลุ่มชุดดินที่ 48
สภาพพื้นที่	ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นเนินเขา มีความลาดชัน 2-35 %		
ภูมิถิ่นฐาน	ลานตะพักเชิงเขา เนินเขา หรือบริเวณพื้นที่เหลือค้ำจากการกัดกร่อน		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไม่ไกลนักของหินทราย		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงเร็ว	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ปานกลางถึงเร็ว
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินต้นถึงชั้นกรวด เศษหิน มีเนื้อดินเป็นทรายปนดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลเข้มหรือน้ำตาลปนเทา ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5) ส่วนดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายปนเศษหินและกรวด ปริมาณมาก สีน้ำตาลแก่หรือแดงปนเหลือง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดจัดมาก (pH 4.5-5.0) และพบชั้นหินพื้นภายในความลึก 50 เซนติเมตร และพบเศษหิน ก้อนหินลอยหน้าบนผิวดินอยู่ทั่วไป		
ข้อจำกัด	เป็นดินต้นถึงชั้นเศษหินหนาแน่น พื้นที่มีความลาดชันสูง		
ข้อเสนอแนะ	บริเวณที่มีความลาดชันไม่มากนัก และดินไม่ตื้นมาก อาจใช้ปลูกพืชไร่ได้ แต่ต้องรบกวนดินน้อยที่สุด พร้อมทั้งจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสมโดยใช้วิธีพืชเพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดินและเพิ่มผลผลิตพืชโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี พื้นที่ลาดชันสูงไม่ควรนำมาใช้เพาะปลูก ควรให้คงสภาพป่าหรือฟื้นฟูสภาพป่า		

ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
0-25	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 4 หน้าตัดดิน และคำบรรยายชุดดินวังน้ำเขียว

ชุดดิน	ภูพาน	Series Pu	กลุ่มชุดดินที่ 40
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงเนินเขา มีความลาดชัน 1-35 %		
ภูมิถิ่นฐาน	ลานตะพัก เขิงเขา เนินเขา หรือบริเวณพื้นที่เหลือค้ำจากการกัดกร่อน		
วัตถุดิบกำเนิดดิน	การผุพังสลายตัวอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางไม่ไกลนักของ หินทราย		
การระบายน้ำ	ดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงเร็ว	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ปานกลาง
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกลับมาก ดินบนเป็นทรายปนดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลหรือน้ำตาลเข้ม ดินล่างเป็นดินร่วนปนทราย สีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง น้ำตาลปนแดง หรือแดงปนเหลือง อาจพบจุดประสีน้ำตาลแก่หรือเหลืองปนแดง ปริมาณเล็กน้อย อาจพบลูกรังปริมาณเล็กน้อยร่วมกับเศษหินทรายในหน้าตัดดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดเล็กน้อย(pH 5.0-6.5) ในดินบน และกรดจัดมากถึงกรดจัด (pH 4.5-5.5) ในดินล่าง มักพบก้อนหินทรายลอยอยู่บนผิวดิน		
ข้อจำกัด	ควรมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ และจัดระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม ปรับปรุงบำรุงดินอยู่เสมอโดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียมที่ เป็นประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 5 หน้าตัดดิน และคำบรรยายชุดดินภูพาน

ตารางผนวกที่ 2 พื้นที่ชลประทานจังหวัดนครพนมจำแนกตามอำเภอ ตำบล

อำเภอ	เนื้อที่ (ไร่)	ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
ธาตุพนม	13,935	ธาตุพนม	2,416
		ธาตุพนมเหนือ	381
		นาหนาด	1,068
		น้ำก่ำ	3,247
		ฝั่งแดง	1,367
		พระกลางทุ่ง	2,892
		อุ่มเหมา	2,564
นาแก	59,119	ก้านเหลือง	7,552
		คำพิ	5,163
		นาแก	2,588
		นาคู่	8,853
		นาเลียง	1,037
		บ้านแก้ง	3,983
		พระซอง	1,233
		พิมาน	9,503
		พุ่มแก	231
		สีชมพู	1,719
		หนองบ่อ	7,977
		หนองสังข์	9,280
		ปลาปาก	9,545
มหาชัย	2,158		
หนองเทาใหญ่	1,321		
โคกสูง	405		
โพนสวรรค์	3,555	โพนจาน	3,555
เมืองนครพนม	6,019	กุรุคุ	345
		บ้านผึ้ง	4,156
		วังตามัว	1,518
เรณูนคร	6,086	โคกหินแฮ่	2,265
		ท่าลาด	1,420
		นางาม	460

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
เรณูนคร (ต่อ)		เรณู	221
		หนองย่างชิ้น	1,721
วังยาง	5,767	ยอดขาด	2,804.
		วังยาง	2,962
รวม	104,027		104,027

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 3 ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดนครพนม

หน่วย: ล้าน ลบ.ม.

ลำดับที่	อ่างเก็บน้ำ	ประเภท อ่าง	อำเภอ	ตำบล	ระดับน้ำ ต่ำสุด	ระดับน้ำ เก็บกัก
1	อ่างเก็บน้ำห้วยแคน	กลาง	ปลาปาก	หนองฮี	0.03	11.01
2	อ่างเก็บน้ำบ้านดงน้อย	กลาง	นาแก	พิมาน	0.25	5.2
3	อ่างเก็บน้ำห้วยกกคูณ	กลาง	นาแก	ก้านเหลือง	0.03	2.31
4	อ่างเก็บน้ำห้วยก้านเหลือง	กลาง	นาแก	ก้านเหลือง	0.03	7.40
5	อ่างเก็บน้ำห้วยวังม่วง	กลาง	นาแก	คำพิ	0.03	1.5
6	อ่างเก็บน้ำห้วยส้มโฮง	กลาง	เมืองนครพนม	บ้านผึ้ง	0.03	3.12
7	อ่างเก็บน้ำห้วยกะเบา	กลาง	ธาตุพนม	อุ่มเหมา	0.4	5.07
8	อ่างเก็บน้ำห้วยศรีคุณ	กลาง	นาแก	นาแก	0.03	2.31
9	อ่างเก็บน้ำห้วยนางอ	กลาง	นาแก	หนองบ่อ	0.45	3.3
10	อ่างเก็บน้ำห้วยผักดอก	กลาง	นาแก	หนองบ่อ	0.3	2.8
11	อ่างเก็บน้ำห้วยหินชะแนน	กลาง	ปลาปาก	มหาชัย	0.12	2.4
12	อ่างเก็บน้ำบึงหมากโหมง	กลาง	เมืองนครพนม	วังตามัว	0.42	2.19
		รวม			2.12	48.61

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 4 พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
ศรีสงคราม	111,917	ท่าอุเทน	52,269
นาคำ	44,557	ท่าจำปา	39,847
นาเดื่อ	28,589	เวินพระบาท	11,821
สามผง	27,781	รามราช	494
ศรีสงคราม	6,708	พนอม	50
หาดแพง	4,187	โนนตาล	39
บ้านเช่า	98	ไชยบุรี	18
นาทม	117,541	บ้านแพง	30,501
หนองชน	75,613	โพนทอง	17,277
นาทม	21,530	หนองแวง	12,401
ดอนเตย	20,398	นางัว	822
โพนสวรรค์	67,984	ธาตุพนม	14,846
นาหัวบ่อ	34,120	อุ่มเหมา	5,109
นาขมิ้น	11,273	ธาตุพนมเหนือ	3,854
บ้านค้อ	11,195	ฝั่งแดง	2,128
โพนสวรรค์	9,429	ธาตุพนม	21,27
โพนจาน	1,967	นาหนาด	1,628
เมืองนครพนม	54,662	นาแก	12,186
วังตามัว	26,629	หนองปอ	7,039
กรูคู	16,652	นาแก	1,929
บ้านผึ้ง	11,194	บ้านแก้ง	1,373
อาจสามารถ	61	คำพี้	1,057
ค่าเตย	45	นาคู	786
โพธิ์ตาก	43	หนองสังข์	3
หนองญาติ	38		

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
นาหว้า	3,338
บ้านเหล่าพัฒนา	3,338
ปลาปาก	485
มหาชัย	478
ปลาปาก	7
วังยาง	138
เรณูนคร	50

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

ตารางผนวกที่ 5 กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรจังหวัดนครพนม

ลำดับ	กิจกรรมการเกษตร	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)
1	ข้าวนาปี	121,405	1,473,862
2	ยางพารา	16,156	188,159
3	ข้าวนาปรัง	10,614	88,068
4	มันสำปะหลังโรงงาน	2,504	24,407
5	ปาล์มน้ำมัน	1,064	9,507
6	ไม้ยืนต้นอื่น ๆ	550	3,597
7	ยูคาลิปตัส	226	1,458
8	อ้อยโรงงาน	89	1,434
9	หญ้าเลี้ยงสัตว์	265	1,414
10	สับปะรด	217	1,165
11	มะเขือเทศโรงงาน	229	933
12	แตงโมเนื้อ	64	911
13	ปลาเบญจพรรณ	506	667
14	พริกชี้หูเม็ดใหญ่	419	607
15	ยาสูบ	198	598
16	ข้าวโพดหวาน	238	573
17	ถั่วลิสง	184	539

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563

ตารางผนวกที่ 6 ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดนครพนม

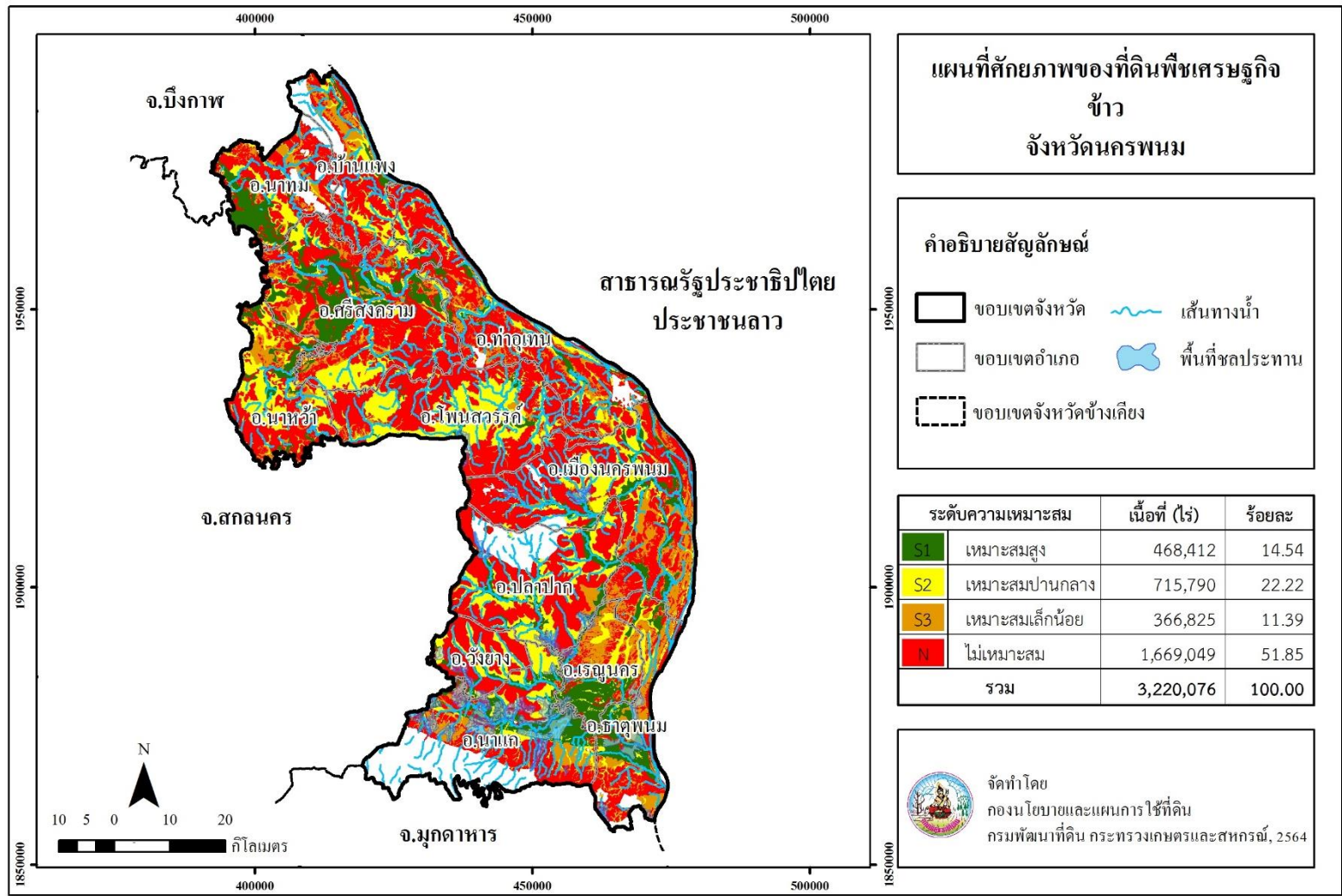
ลำดับ	ชนิด	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ
1	ตะไคร้หอม	6	53	ท่าอุเทน ชาติพนม ปลาปาก
2	คราม	2	40	นาหว้า โพนสวรรค์
3	กฤษณา	3	34	บ้านแพง ศรีสงคราม
4	กระเจี๊ยบแดง	3	20	ชาติพนม โพนสวรรค์ เมืองนครพนม
5	พริกไทย	3	8	นาแก บ้านแพง เมืองนครพนม
6	ยอบ้าน	1	7	โพนสวรรค์
7	พลู	1	2	นาแก
8	สมุนไพรอื่น ๆ	2	27	ท่าอุเทน เมืองนครพนม
รวม		21	191	

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564

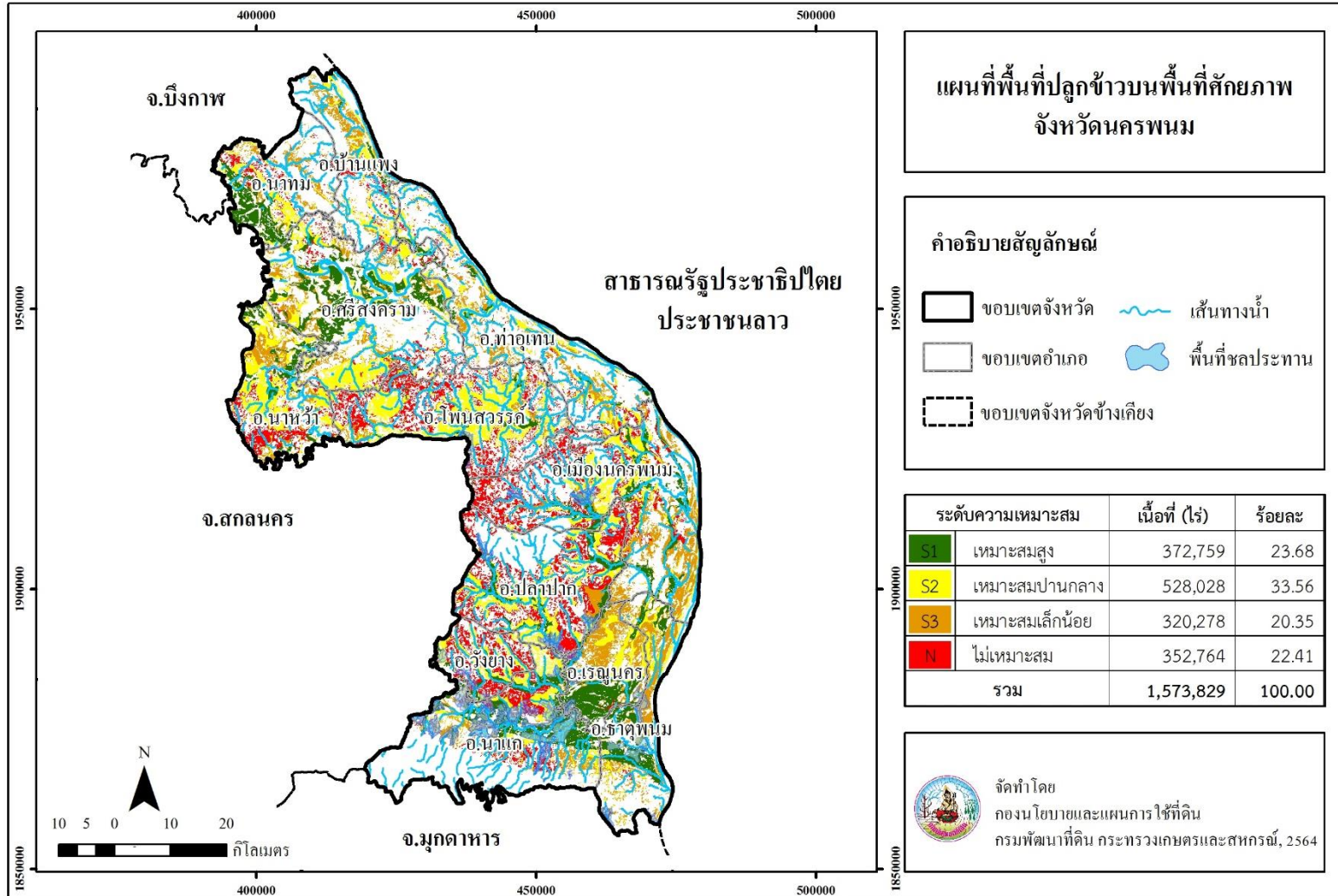
ตารางผนวกที่ 7 โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดนครพนม

โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อ และสหกรณ์การเกษตร	จำนวน (แห่ง)	โรงงานด้านเกษตร	จำนวน (แห่ง)
สหกรณ์การเกษตร	10	โรงงานด้านการเกษตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	17
โรงงานผลิตมันเส้น	1	โรงสีขนาดกลาง	2
		โรงสีขนาดเล็ก	4
รวม	11	รวม	23

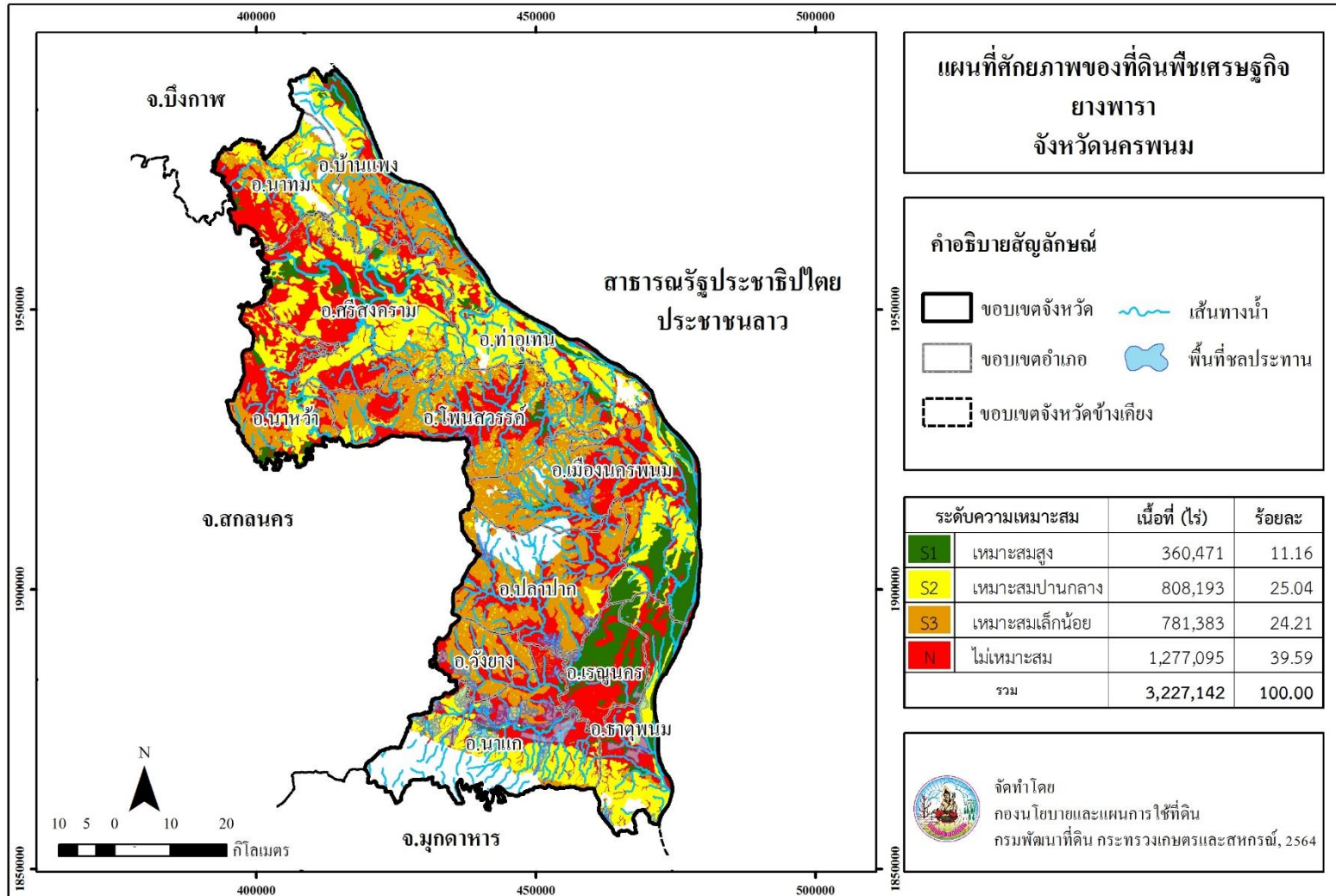
ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

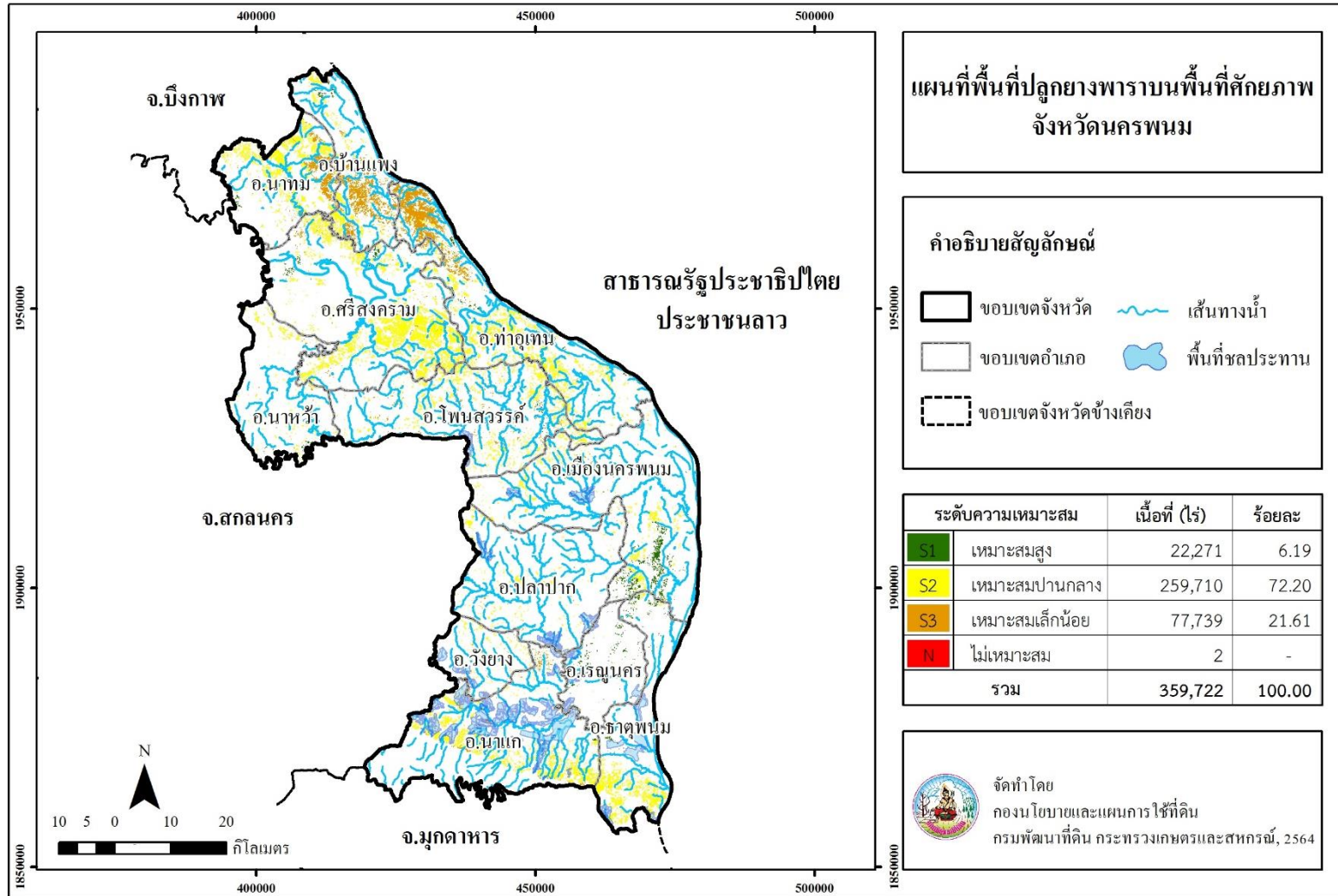
ภาพที่ 6 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดนครพนม

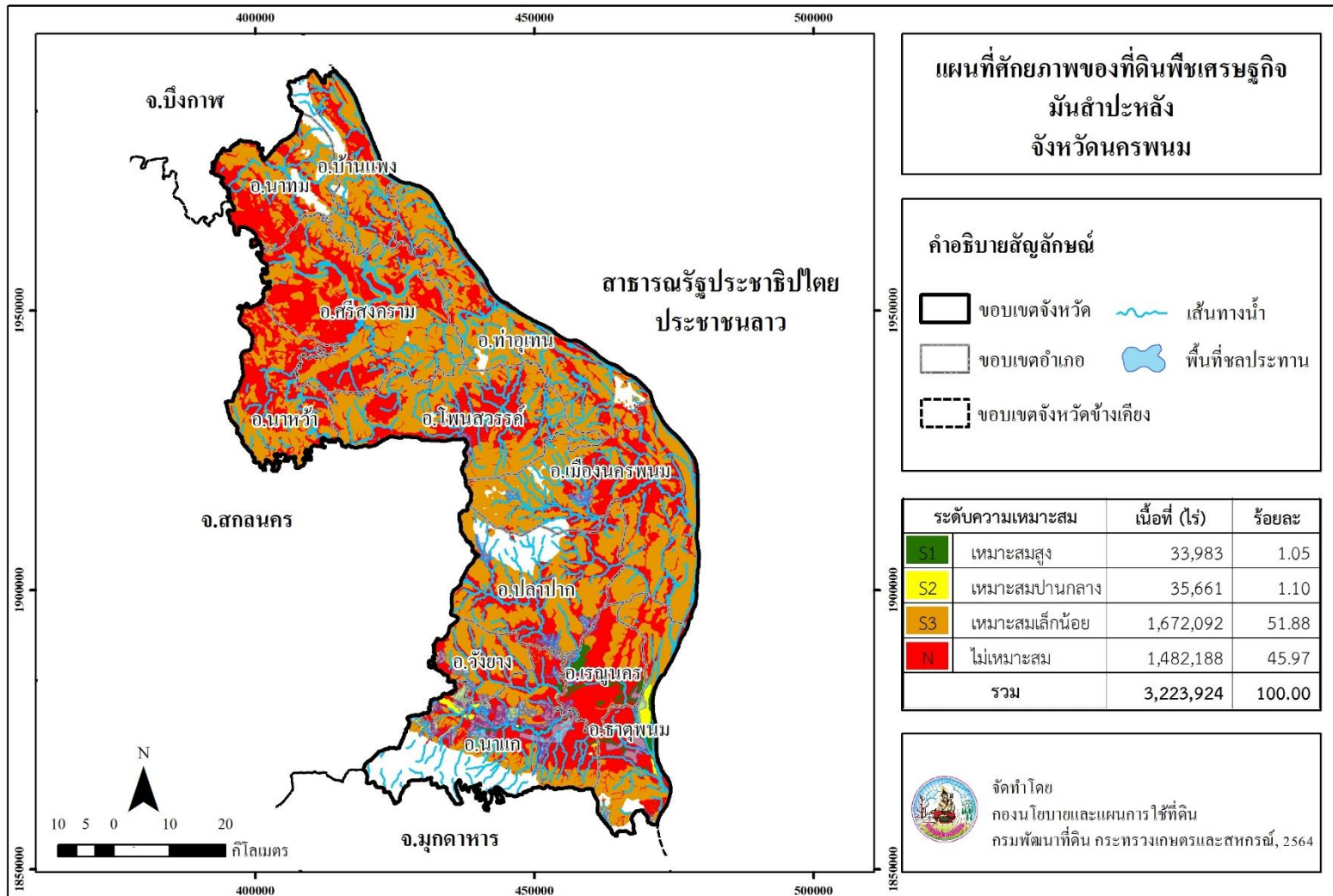
ภาพที่ 7 พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครพนม

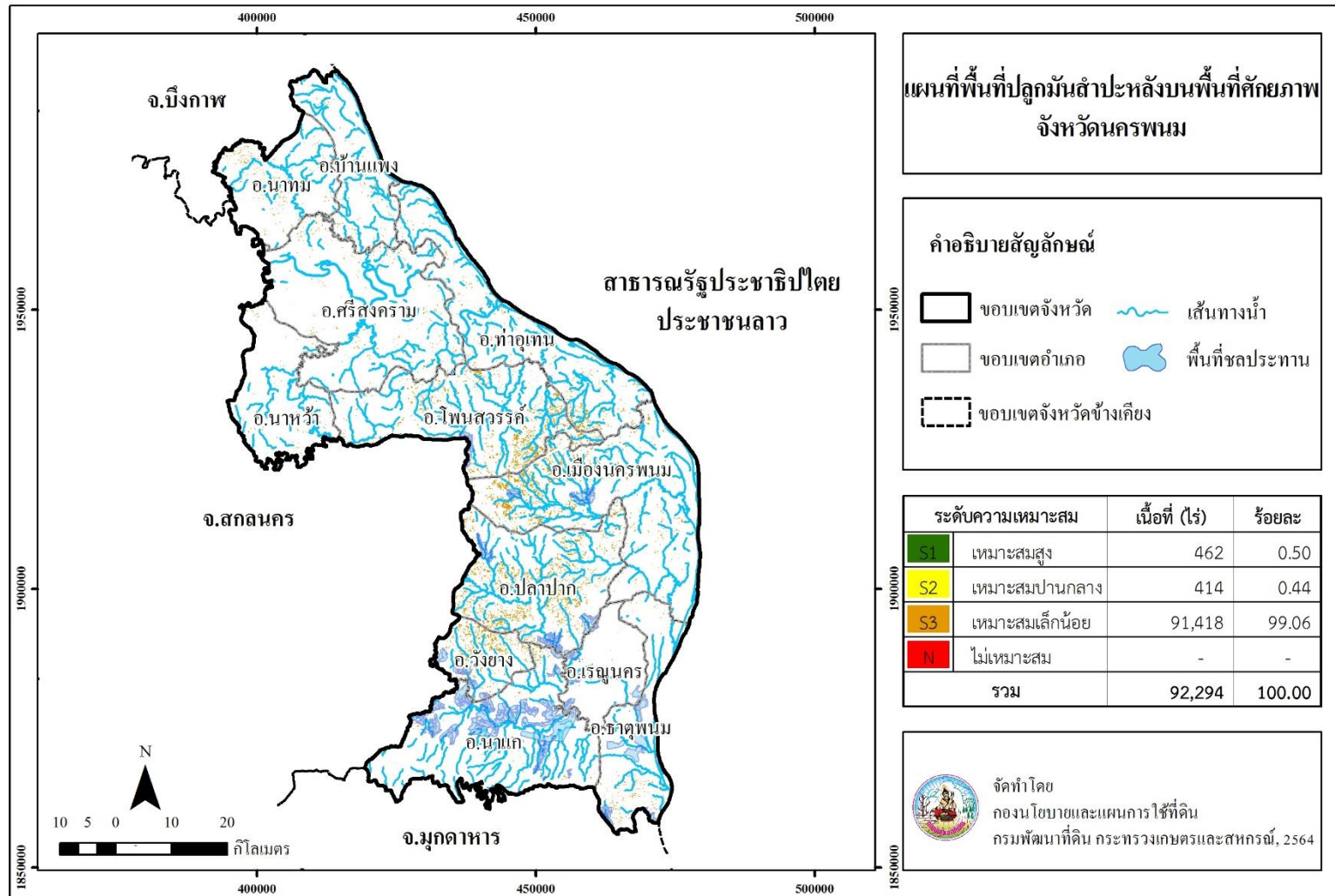
ภาพที่ 8 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจยางพารา จังหวัดนครพนม

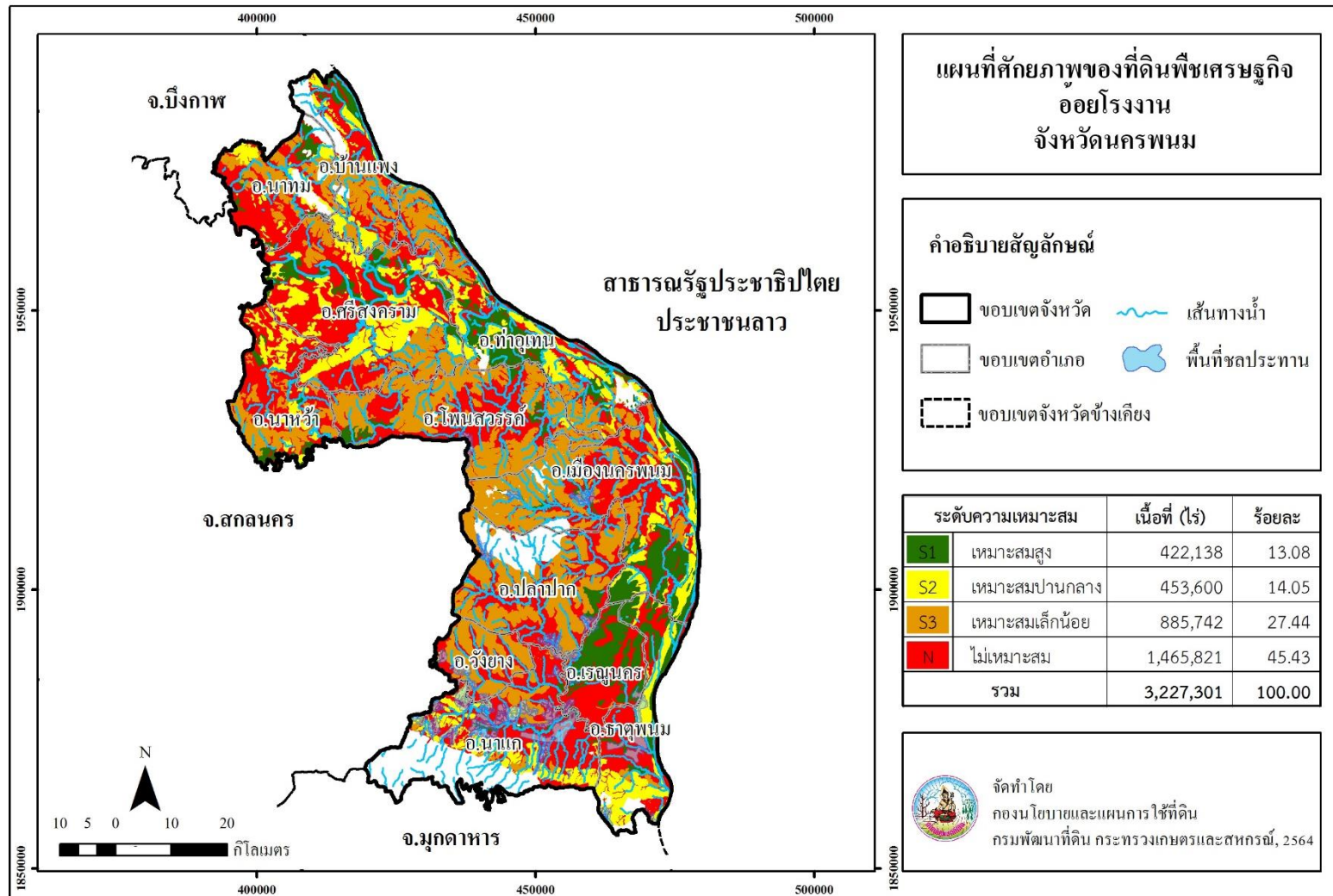
ภาพที่ 9 พื้นที่ปลูกยางพาราบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครพนม

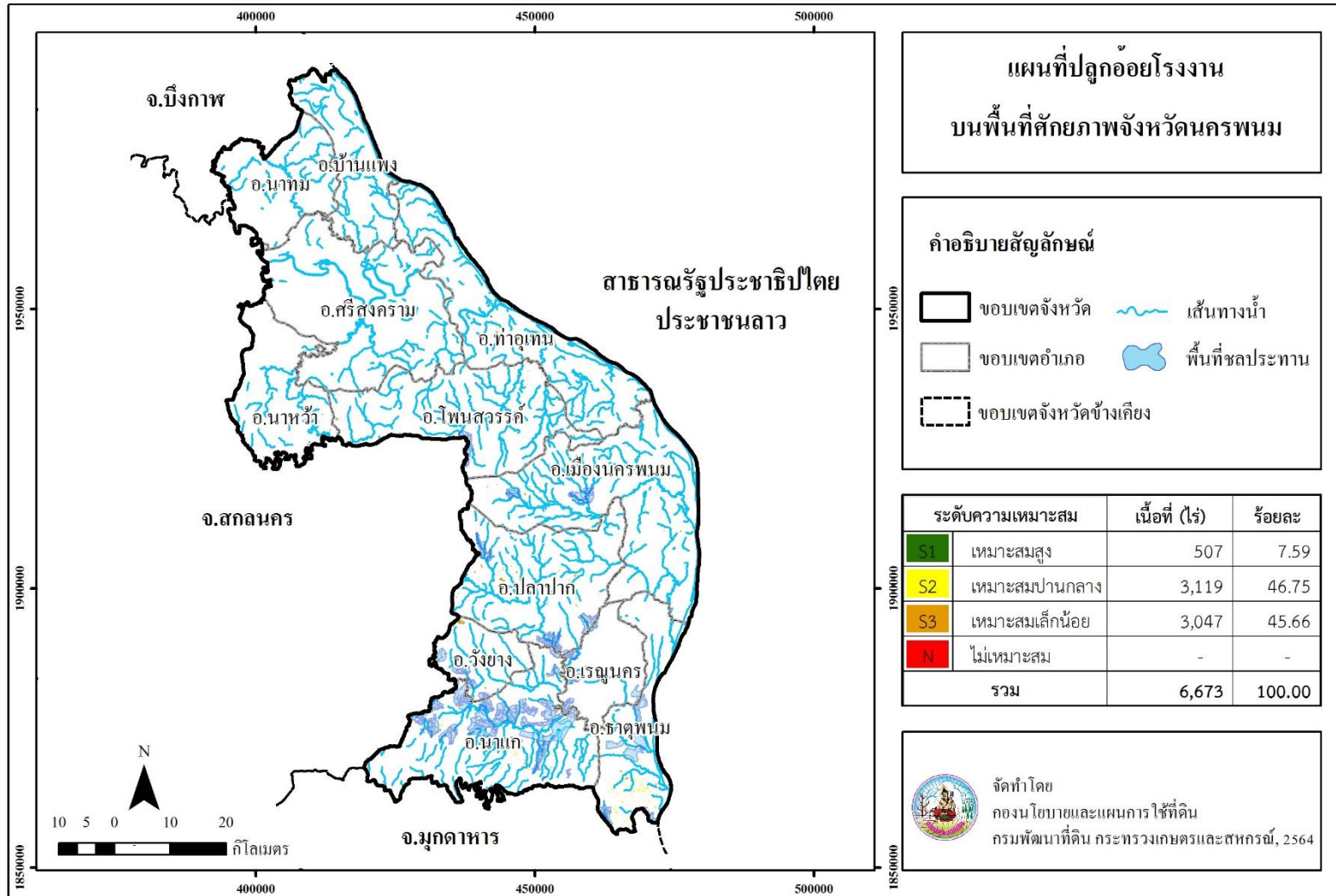
ภาพที่ 10 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลัง จังหวัดนครพนม

ภาพที่ 11 พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครพนม

ภาพที่ 12 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน จังหวัดนครพนม

ภาพที่ 13 พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดนครพนม

Land Development Department
2003/61 Phahonyothin Road.
Lard Yao, Chatuchuk, Bangkok 10900
Call Center : 1760
www.idd.go.th

DOWNLOAD